

STRATEGIA ROZWOJU MIASTA I GMINY LESKO NA LATA 2021-2030

NOWA PERSPEKTYWA

SPIS TREŚCI

Jak powstała strategia?	6
1. Wnioski z diagnozy strategicznej	8
2. Nawiązanie do nadrzędnych dokumentów strategicznych - krajowych i regionalnych	19
2.1. Poziom krajowy	19
2.2. Zgodność z założeniami programowymi UE oraz polityka równych szans	21
2.3. Poziom regionalny	22
3. Analiza SWOT	25
4. Drzewo problemów	34
5. Obszary strategicznej interwencji	37
5.1. OSI określone w strategii rozwoju województwa podkarpackiego	37
5.2. OSI w Mieście i Gminie Lesko	39
6. Misja i wizja	42
6.1. Misja	42
6.2. Wizja	42
6.3. SMART CITY	43
7. Kierunki rozwoju Miasta i Gminy	44
7.1. Oczekiwane rezultaty planowanych działań	62
8. Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej	66
8.1. Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie	69
9. System wdrażania i finansowania	75
9.1. System wdrażania	75
9.2. Ramy finansowe oraz źródła finansowania	78
10. Monitoring i ewaluacja	80
10.1. Monitoring	80
10.2. Ewaluacja	81
11. Ocena ryzyka	83
12. Spis rycin/wykresów	87

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko na lata 2021-2030

Ośrodek Psychoprofilaktyki „Nowa Perspektywa”

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy została opracowana przez zespół w składzie:

1. Przewodniczący zespołu – inż. Natalia Sierpińska
2. Członek zespołu – inż. Joanna Tymczuk

We współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Lesko

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Państwa ręce bardzo ważny dokument, nasze wyzwanie, nad którym przez okres kilku miesięcy pracowali i pochyłali się eksperci, pracownicy urzędu, konsultanci społeczni oraz przede wszystkim - wszyscy chętni mieszkańcy Miasta i Gminy Lesko.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko na lata 2021-2030 to wspólne widzenie naszej Małej Ojczyzny i możliwości rozwoju społeczno-gospodarczego miasta, gminy, sołectw, ale i każdego jednego mieszkańca. Liczymy na to, iż sprostaliśmy temu wyzwaniu, a strategia służyć będzie partnerskiej współpracy, rozwijaniu i pogłębianiu kontaktów gospodarczych oraz dążeniu do stworzenia równych szans i możliwości rozwoju dla każdego mieszkańca naszej Gminy.

Strategię należy postrzegać jako długofalowy proces współpracy na rzecz osiągnięcia celów całej wspólnoty samorządowej gminy. Czas teraz, aby wszyscy poczuli, że mają wpływ na jej realizację. Tylko wspólnie uda się osiągnąć wizję rozwoju, którą razem zdefiniowaliśmy.

Mając świadomość, że możliwości i wyzwania stojące przed naszym miastem i gminą są ogromne, podeszliśmy do niej bardzo ambitnie i odpowiedzialnie. Taka też jest niniejsza strategia – ambitna, ale i wykonalna.

Jest ona dla mnie jako Burmistrza, szczególnym dokumentem, który pozwoli nam na przemyślane i spójne podejście do wielu dziedzin rozwoju gminy. Skupiliśmy się w dyskusjach i analizach przede wszystkim na:

- bezpieczeństwie, a w nim na: wodociągach, kanalizacji, drogach i chodnikach,
- turystyce, tak ważnej i potrzebnej dla naszej gminy i mieszkańców z niej żyjących,
- rozwoju przedsiębiorczości,
- sporcie i oświacie,
- polityce społecznej,
- mieszkalnictwie.

Staraliśmy się bardzo dokładnie wsłuchiwać we wszelkie konstruktywne uwagi i podpowiedzi, bo tylko drogą wzajemnego zrozumienia i zaufania możemy dążyć do pięknego i dynamicznego rozwoju naszej gminy. Tylko taką drogą możemy osiągnąć zakładany w strategii cel i w efekcie uznać, że **RAZEM oznacza mądrzej, że RAZEM oznacza więcej.**

Strategia Rozwoju nie zamyka możliwości wprowadzenia w niej zmian i realizacji nowych kierunków rozwojowych, zgodnie z pojawiającymi się uzasadnionymi potrzebami społecznymi. Jestem przekonany, że realizacja niniejszego programu w znacznym stopniu poprawi warunki życia mieszkańców. Deklaruję też, że władze Miasta i Gminy Lesko będą dokładać wszelkich starań, aby niniejszy program został zrealizowany w pełnym zakresie.

Burmistrz Miasta i Gminy Lesko

Adam Snarski

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko powstała w odpowiedzi na zmieniające się procesy społeczno-gospodarcze, przestrzenne i środowiskowe Gminy na poziomie lokalnym, ponadlokalnym oraz krajowym.

Stanowi ona element dopełnienia do przemijającej Strategii do roku 2020 i zawiera istniejące plany na przyszłość. Zrównoważony rozwój stanowi jeden z najważniejszych elementów, do jakiego Miasto i Gmina Lesko dążyć będzie w przyszłości. Strategia Rozwoju ma za zadanie **eliminować istniejące bariery na rzecz wykorzystywania lokalnych atutów**. Dokument powstał we współpracy z władzami lokalnymi, z zachowaniem zasady partycypacji społecznej, gdzie społeczność lokalna miała decydujący wpływ na proces tworzenia danego dokumentu. W procesie tworzenia, podjęto szereg działań mających na celu włączenie mieszkańców Gminy w tworzenie Strategii, przez co dany obraz Gminy jest spójnym spojrzeniem zarówno władz lokalnych na proces rozwoju, jak również zaangażowanej społeczności lokalnej.

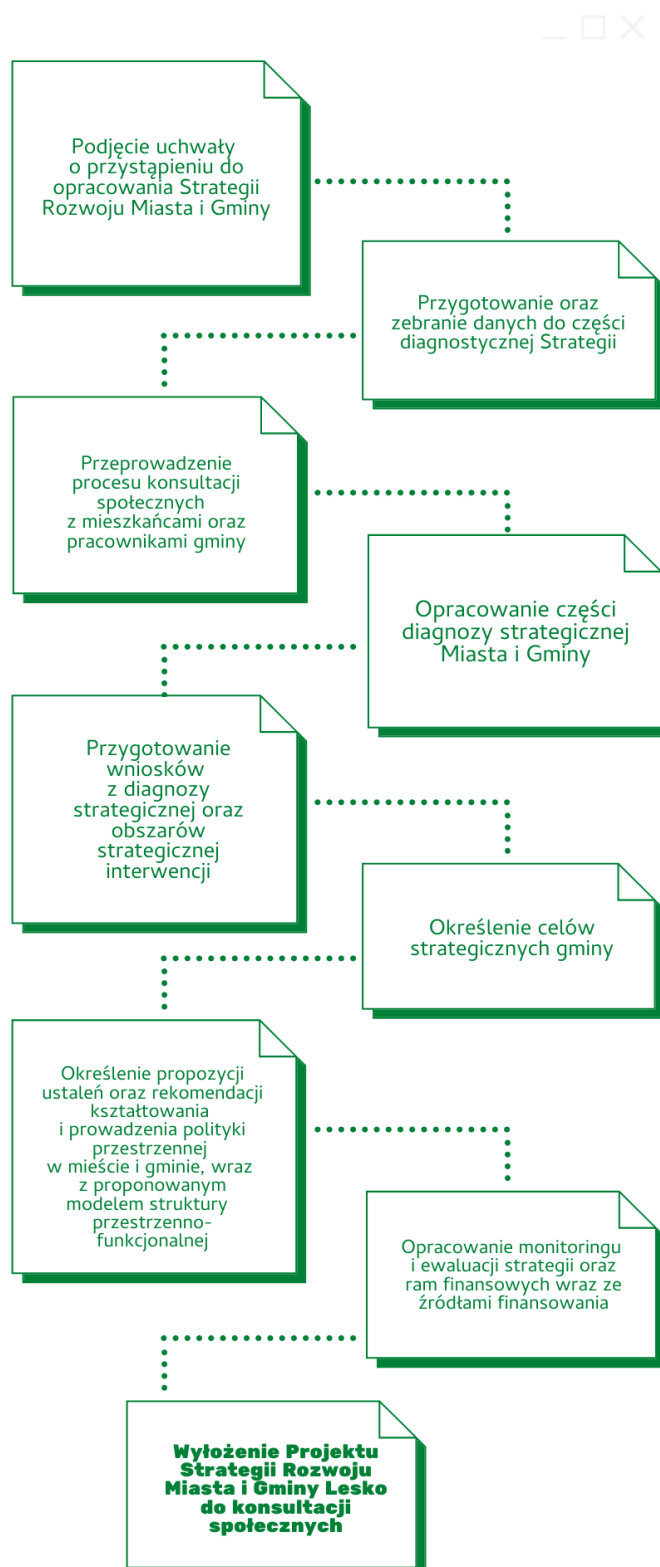
W Państwa ręce przekazujemy Strategię, nad którą praca trwała ponad 6 miesięcy intensywnych działań wraz ze wsparciem ze strony władz gminnych, osób zainteresowanych procesem rozwoju oraz lokalnych liderów i przedsiębiorców.

W proces tworzenia Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lesko zaangażowanych zostało 221 mieszkańców oraz 95 osób biorących udział w cyklu 10 warsztatów strategicznych, włączających: organizacje pozarządowe, jednostki pomocnicze gminy, sołtysów, pracowników jednostki samorządu terytorialnego, przedstawicieli sportu, kultury, ochrony zdrowia, oświaty oraz wszystkich zaangażowanych mieszkańców.

Całościową koncepcję tworzy poniższa Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko na lata 2021-2030.

„Pełne partnerstwo następuje dopiero wtedy, gdy społeczność ma realny wpływ na proces decyzyjny.”

JAK POWSTAŁA STRATEGIA?

The image is a composite of two photographs. The top photograph shows a bright blue sky with large, white, fluffy clouds. The bottom photograph is an aerial view of a town, likely in a mountainous region. The town features a mix of residential buildings, some with red roofs, and a prominent church with a tall, light-colored steeple. The town is surrounded by lush green forests and rolling hills. A river or stream flows through the landscape, and distant mountains are visible under a hazy sky.

WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

1. WNIOSKI Z DIAGNOZY STRATEGICZNEJ

Zgodnie z nowelizacją ustawy z dnia 8 marca 1999 r. o samorządzie gminnym¹, nieodłącznym elementem Strategii Rozwoju Miasta i Gminy są wnioski ze sporządzonej w etapie partycypacji społecznej diagnozy strategicznej. Wnioski zostały opracowane na podstawie zebranych danych statystycznych, danych przestrzennych oraz przeprowadzonych badań ankietowych i warsztatów strategicznych. Wyłonione wnioski tworzą podstawę do opracowania części operacyjnej strategii rozwoju, przez co podzielone zostały na poszczególne obszary. Wyodrębniono takie aspekty funkcjonowania poszczególnych obszarów jak:

1. Położenie administracyjne i geograficzne.

2. Środowisko przyrodnicze oraz zasoby naturalne.

3. Procesy demograficzne.

4. Przedsiębiorczość.

5. Bezpieczeństwo i ochrona zdrowia.

6. Oświata i pomoc społeczna.

7. Polityka przestrzenna i mieszkalnictwo.

8. Infrastruktura techniczna oraz transport.

9. Turystyka i zabytki.

10. Kultura, sport i rekreacja.

¹ Została znowelizowana w związku z **ustawą o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw**.

Położenie geograficzne oraz administracyjne

Gmina Lesko, z wykształconym ośrodkiem miejskim **posiada wysokie walory krajobrazowe**, które sprawiają, iż Miasto i Gmina Lesko od lat staje się coraz prężniej działającą gminą turystyczną. Rzeźba terenu tworzy **urozmaicone pasma górskie**, a Lesko często określa się jako „**Bramę**

Bieszczad” będącą wizytówką dla regionu. Położenie geograficzne, w tym ukształtowanie terenu tworzy jeden z najważniejszych, pozytywnych uwarunkowań Gminy. Lesko położone jest w niedużej odległości od Słowacji oraz Ukrainy jak i w obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok-Lesko. **W skład gminy wchodzi 14 sołectw, wraz z ośrodkiem miejskim - Lesko.**

Rysunek 1. Gmina Lesko z podziałem na sołectwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDOT10k

Rys historyczny

Gmina posiada wysokie walory historyczne, co tworzy ją miejscem o znaczącej tożsamości kulturowej. Na mapie Leska znajduje się szereg miejsc o znaczeniu historyczno-kulturowym. Od 1470 roku Lesko posiada prawa miejskie.

Środowisko przyrodnicze

Na terenie Gminy Lesko przenikają się typy rzeźby górskiej i podgórskiej, które tworzą regularne lub mozaikowe układy przestrzenne. Wyróżnia się trzy typy rzeźby terenu, takie jak: **pogórza niskie, pogórza średnie oraz pogórza wysokie**.

Ze względu na zróżnicowane układy grzbietów w Gminie cechuje się m.in. góry pasmowe, które charakterystyczne są dla rejonów bieszczadzkich.

Gmina położona jest w obrębie rzeki San, prawobrzeżnego dorzecza Wisły.

Ze względu na występujące na terenie Gminy liczne obszary wodne, niektóre tereny narażone są na powódzie oraz **lokalne podtopienia**.

Gmina pokryta jest glebami słabej klasy, w związku z występowaniem terenów górskich, przez co rozwój

rolnictwa na terenie gminy powoli zanika.

Lasy pokrywają ok. 58% ogólnej powierzchni Gminy, co stanowi ważny aspekt w kształtowaniu turystyki oraz ochrony środowiska.

Najbardziej zauważalnymi cechami klimatycznymi w Gminie są:

- 1.** okresy szczególnie mroźnej/słonecznej pogody w okresie zimowo-wiosennym,
- 2.** wyższe temperatury w okresie jesieni niż na wiosnę,
- 3.** okresy nagłych odwilży w sezonie jesienno-zimowym,
- 4.** Zmniejszanie się rocznej amplitudy wraz z wysokością n.p.m.,
- 5.** znaczne kontrasty na stokach w zależności od ich ekspozycji,
- 6.** obfite opady późną wiosną i wczesnym latem,
- 7.** silne gołoledzie,
- 8.** wiatry fenowe.

Procesy demograficzne

W gminie (jak i na obszarze regionu bieszczadzkiego) sytuacja demograficzna plasuje się na relatywnie niekorzystnym poziomie.

Zarówno przyrost naturalny jak i saldo migracji posiada ujemne wskaźniki.

Zauważa się narastający makro trend

starzejącego

się społeczeństwa.

W podziale na edukacyjne grupy wiekowe, **aż 18% mieszkańców**

stanowią osoby w wieku

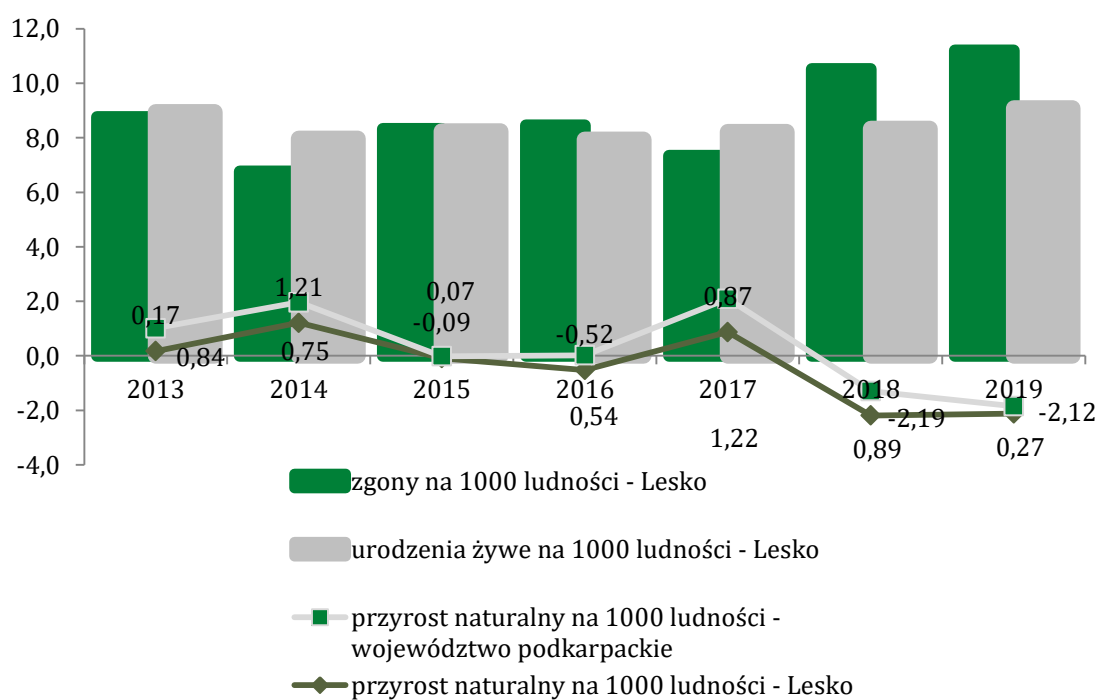
poprodukcyjnym. W wieku

produkcyjnym w Gminie zamieszkuje

ok. 65% mieszkańców. Najmniejszą

grupę stanowią **osoby przed 18 rokiem życia (17%).**

Wykres 1. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1 tys. ludności w gminie Lesko

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Należy zauważyć, że Gmina Lesko posiada jeden z **najkorzystniejszych wskaźników salda migracji** względem gmin sąsiadujących, co oznacza, iż na tle regionu, wskaźnik ten nie przyjmuje krytycznych wartości.

Oświata

Poziom oświata w gminie ocenia się na dobrym poziomie. Jednym z najlepiej klasyfikowanych przez mieszkańców aspektem funkcjonowania gminy było szkolnictwo oraz poziom edukacji.

W Gminie funkcjonują 5 szkół podstawowych w miejscowościach: Lesko, Hoczew, Średnia Wieś, Bezmiechowa Dolna oraz Manasterzec oraz 6 oddziałów przedszkolnych. Zauważa się jednak niedostateczną ofertę edukacyjno-rekreacyjną, przede wszystkim dla młodzieży. **Jednym z większych problemów jest brak identyfikacji młodzieży z gminą**, co przekłada się na wzrost migracji, przede wszystkim w kierunku nauczania wyższego.

Na początku roku 2021 zakończono prace nad budową Żłobka Samorządowego, który zapewni ok. 40 miejsc dla najmłodszych mieszkańców.

Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy funkcjonuje Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Lesku (Szpital Powiatowy). Mimo funkcjonowania dużego ośrodka zdrowia, zauważa się ograniczoną liczbę specjalistów w gminie, spowodowaną niedostatecznie atrakcyjną ofertą zarobkową oraz rozwojową dla lekarzy specjalistów w rejonie, pracujących najczęściej w obszarach większych miast.

Pomoc społeczna

Głównym ośrodkiem udzielającym pomocy społecznej w Gminie jest Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. W zakresie udzielania wsparcia działa również Środowiskowy Dom Samopomocy oraz liczne organizacje pozarządowe. Jednym z najczęstszych powodów udzielania pomocy i wsparcia w Gminie Lesko w 2019 roku było **ubóstwo**. W celu wsparcia rodzin na terenie Gminy realizowany jest również program „Leska Karta Dużej Rodziny”, a potrzeby seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami zaspokaja działający Kluby Seniora oraz

organizowane liczne wydarzenia kulturalno-społeczne.

Polityka przestrzenna

W Gminie Lesko podstawowym dokumentem kształtującym politykę przestrzenną jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta i Gminy Lesko oraz 20 aktów prawa miejscowego – Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego.

Według SUIKZP w sferze funkcjonalno-przestrzennej gminy wyodrębnia się takie strefy polityki przestrzennej jak:

- **Strefa A** – strefa miejska związana z wielofunkcyjnym obszarem mieszkaniowo-usługowym tworzącym centrum obsługi subregionu i rozwoju turystyki.
- **Strefa B** – strefa podmiejska związana z rozwojem zabudowy mieszkaniowej, głównie o niskiej intensywności, rozwojem usług publicznych i komercyjnych oraz utrzymaniem terenów zieleni miejskiej.
- **Strefa C** – strefa osadnictwa wiejskiego związana z rozwojem zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej oraz rozwojem agroturystyki.

- **Strefa D** – strefa przyrodniczo-turystyczna związana z rozwojem turystyki, rekreacji i sportu oraz ochroną najbardziej wartościowych zasobów środowiska przyrodniczego, kulturowego i krajobrazu.
- **Strefa E** – skoncentrowana strefa aktywności gospodarczej związana z rozwojem działalności gospodarczej typu wytwórczego i usługowego.

Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy odnotowuje się ograniczony dostęp terenów inwestycyjnych pod mieszkalnictwo wielorodzinne, generowany przede wszystkim zmniejszonym zainteresowaniem inwestorów oraz niedostateczną liczbą możliwości zagospodarowania terenów pod zabudowę wielorodzinną. Zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna w Gminie i Mieście Lesko koncentruje się głównie w sferze miejskiej, wokół głównych dróg jak i rzeki San.

Infrastruktura techniczna

Na terenie Miasta i Gminy Lesko zwodociągowane jest miasto Lesko oraz miejscowości: Dziurdziów, Glinne, Jankowce, Łukawica i Średnia Wieś. Mieszkańcy miejscowości Manasterzec, Weremień, Huzele, Bezmiechowa Górna i Dolna korzystają z ujęć

powierzchniowych zarządzanych przez mieszkańców poszczególnych sołectw, natomiast pozostali mieszkańcy używają ujęć indywidualnych.

Północna i centralna część gminy tworzą obszar Aglomeracji Lesko, która jest w całości skanalizowana.

Łączna długość kanalizacji wynosi 119,1 km. Poziom sieci kanalizacyjnej w gminie ocenia się nadal jako niewystarczający, ze względu na brak kanalizacji w poszczególnych sołectwach. Szacuje się, iż **54,5% budynków mieszkalnych podpiętych jest do sieci kanalizacyjnej.**

Kultura, sport i rekreacja

Jedną z najważniejszych instytucji kultury Gminy jest Bieszczadzki Dom Kultury w Lesku.

W ramach jego działalności od lat tworzy się przestrzeń dla kulturalno-społecznego rozwoju miasta oraz jego mieszkańców. **W Gminie działa odnoszący sukcesy Zespół Taneczny Bieszczadzkie Żabki.** Bieszczadzki Dom Kultury w Lesku jest również wydawcą lokalnej gazety „Echo Bieszczadów”.

Poziom rozwoju sportu na terenie Miasta i Gminy Lesko w ciągu ostatnich

lat wyraźnie rośnie. **Wzrasta udział sportów wyczynowych** takich jak paralotniarstwo, szybownictwo, wspinaczka górską i rowerowa, motocross oraz kajakarstwo. Wśród popularnych sportów uprawianych w gminie znajduje się również wędkarstwo czy kolarstwo. Na obszarze Miasta i Gminy znaczną rolę odgrywa także piłka nożna oraz pływanie. Najbardziej rozwiniętym klubem jest LKS Sanovia z prawie 100-letnią tradycją.

Transport

Miasto i Gmina Lesko nie posiada transportu publicznego. Na terenie Gminy usługi w zakresie transportu świadczy 9 podmiotów prywatnych, poprzez przewóz mieszkańców busami. Dany transport nie dostosowuje swojej infrastruktury do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Wiele mieszkańców miejscowości gminnych nie posiada dogodnych możliwości transportowych.

Turystyka

Miasto i Gmina Lesko to jedno z miejsc tworzących „Bramę Bieszczad” posiadających bazę istniejących zabytków związanych z historią oraz kulturą regionu. Przez gminę przebiega zielony szlak PTTK oraz liczne trasy widokowe.

Turystycznym produktem lokalnym jest Czarna Dama z Leska, stanowiąca ciekawą postać legendarną.

Wśród najciekawszych miejsc turystycznych wyłonionych w procesie konsultacji społecznych jak i danych pozyskanych ze źródeł internetowych wymienia się:

Galeria Sztuki Synagoga

Amfiteatr w Lesku

Ogród różańcowy,
pracownia ceramiki

Cerkiew Narodzenia NMP
w Lesku

Szybowiska Górskie

Ruiny Zamku Sobień

Cerkiew pw.
Przemienienia Pańskiego

Kościół Św. Anny

Cerkiew pw. Opieki Matki Bożej

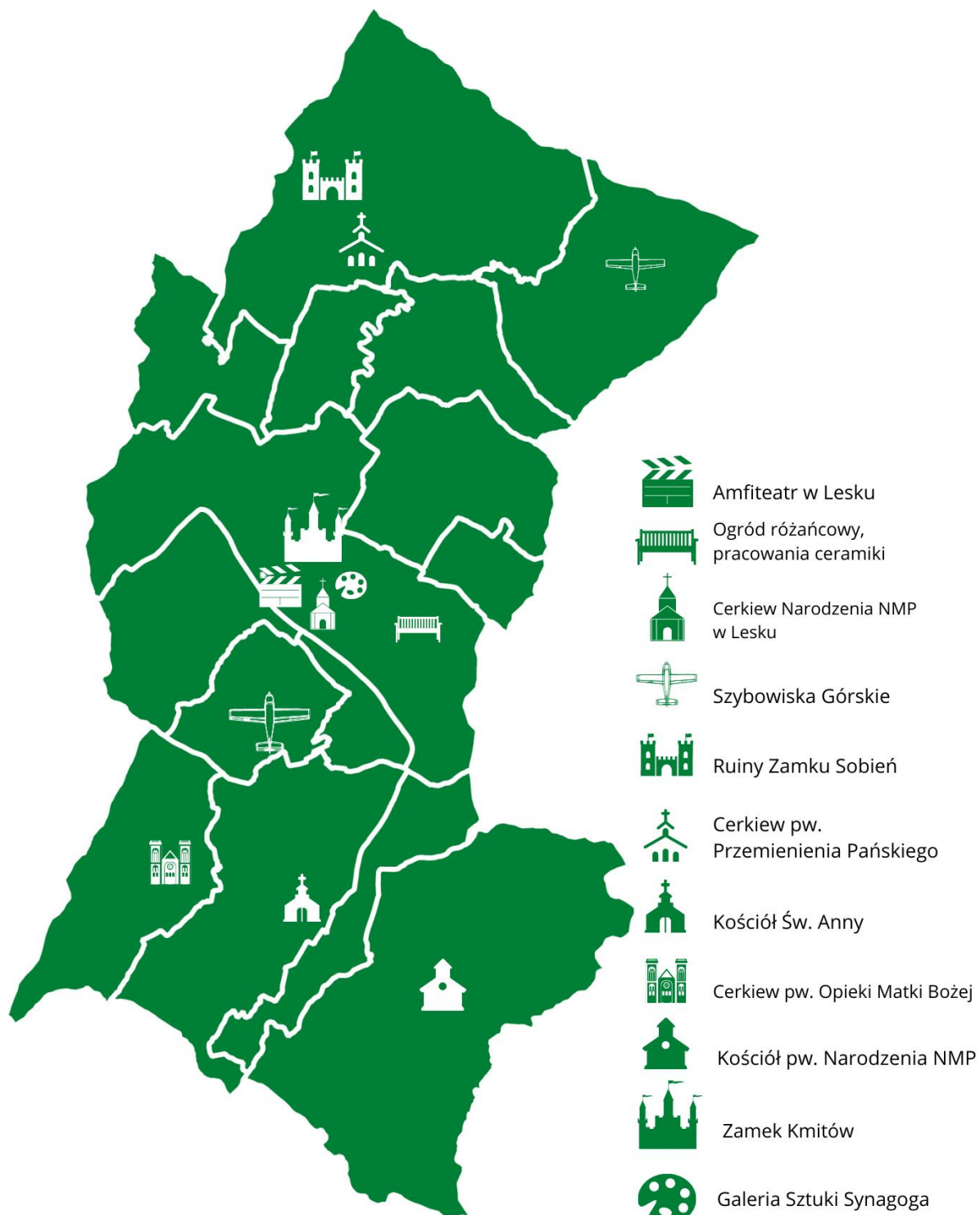

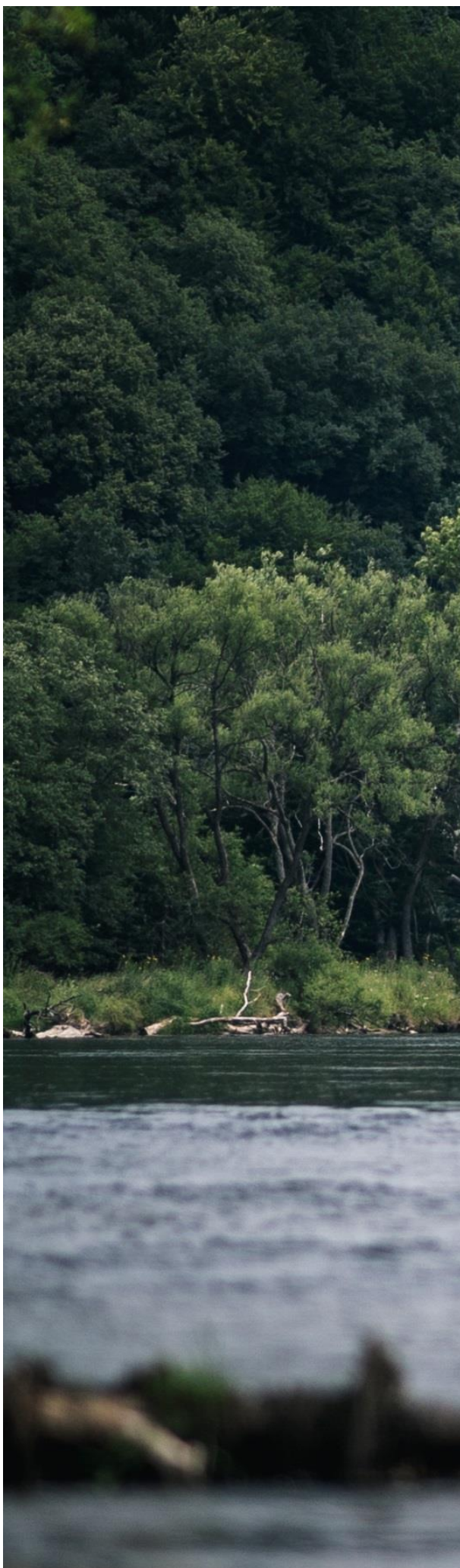
Kościół pw. Narodzenia NMP

Zamek Kmitów

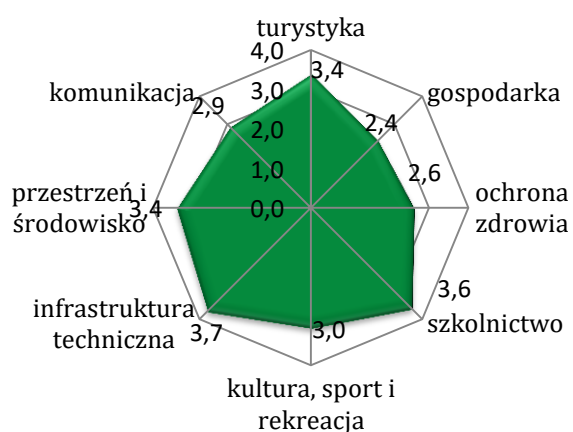

Podsumowanie

Przeprowadzone konsultacje społeczne wraz z analizą danych statystycznych, pozwoliły ukazać obraz gminy Lesko wraz ze stopniem funkcjonowania poszczególnych uwarunkowań. Stworzono wykres obrazujący dane zależności, gdzie najwyżej oceniono poziom oświaty, kolejno przestrzeń i środowisko oraz ochronę zdrowia i turystykę. Wśród najważniejszych problemów wyodrębniono bariery z zakresu infrastruktury technicznej, komunikacji, gospodarki, kultury, sportu i rekreacji.

Wykres 2. Ocena poszczególnych uwarunkowań w Mieście i Gminie Lesko.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych.

NAWIĄZANIE DO NADRZĘDNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH - KRAJOWYCH I REGIONALNYCH

2. NAWIĄZANIE DO NADRZĘDNYCH DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH - KRAJOWYCH I REGIONALNYCH.

2.1. POZIOM KRAJOWY

Planowanie strategiczne na poziomie krajowym wyznacza (wg. przepisów ustawy² o zmianie ustawy i zasadach polityki rozwoju) strategia kraju, na okres 10-15 lat. Podstawowym dokumentem na poziomie krajowym jest **Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)**, a jej dopełnienie stanowi **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030**.

W przyjętej strategii wskazano nowy model rozwoju regionalnego Polski. Głównym celem strategii krajowej jest *„efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich socjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym”*.

We wszystkich aspektach strategii podkreśla się kluczową rolę współdziałania instytucji w wieloszczeblowym systemie zarządzania publicznego w realizacji przekrojowej interwencji publicznej³.

² „Ustawa z dnia 15 lipca 2020 r. o zmianie **ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw**.”

³ „**Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)**.”

Głównymi wyznacznikami określonymi dla rozwoju polityki regionalnej na poziomie kraju są:

1. Adaptacja do zmian klimatu oraz ograniczenie zagrożeń środowiska.
2. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych.
3. Rozwój wsparcia kapitału ludzkiego i społecznego.
4. Wzrost produktywności oraz innowacyjności regionalnych gospodarek.
5. Rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach.
6. Zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowanie działań rozwojowych) oraz współpracy między samorządem terytorialnym i między sektorami.
7. Przeciwdziałanie nierównościom terytorialnym i przestrzennej koncentracji problemów rozwojowych oraz niwelowanie sytuacji kryzysowych na obszarach zdegradowanych.

Co więcej, w tworzeniu strategii rozwoju na poziomie krajowym, istotne stają się również dokumenty strategiczne, takie jak:

- **Polityka ekologiczna państwa 2030** – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- **Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030** roku,
- **Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa, rybactwa 2030**,
- **Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego RP 2022**,
- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego.**

2.2. ZGODNOŚĆ Z ZAŁOŻENIAMI PROGRAMOWYMI UE ORAZ POLITYKA RÓWNYCH SZANS

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest Umowa Partnerstwa (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Dokument określa cele i sposób inwestowania funduszy unijnych z polityki spójności, na którą w przyszłej perspektywie planuje się przeznaczyć 72,2 miliarda euro, oraz środków z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji o wartości 3,8 miliarda euro. Łącznie to około 76 miliardów euro.

Polityka spójności na lata 2021-27 ma obejmować następujące fundusze: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Fundusz Spójności (FS), Europejski Fundusz Społeczny+ (EFS+) oraz Fundusz Sprawiedliwej Transformacji (FST).

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego** służy wzmocnieniu spójności gospodarczej i społecznej Unii Europejskiej. Ma on łagodzić dysproporcje w rozwoju europejskich regionów i zmniejszać braki w zakresie rozwoju regionów znajdujących się w najmniej korzystnej sytuacji.

- **Fundusz Spójności** służy redukowaniu dysproporcji gospodarczych i społecznych oraz promowaniu zrównoważonego rozwoju. W jego ramach realizowane są strategiczne projekty w obszarach ochrony środowiska i transportu, w tym transeuropejskich sieci transportowych (TEN-T).
- **Europejski Fundusz Społeczny+** ma być głównym narzędziem UE służącym zwiększaniu spójności społecznej i gospodarczej, odpowiadaniu na wyzwania rynku pracy i wyzwania społeczne oraz stymulowaniu zrównoważonego rozwoju gospodarczego poprzez inwestowanie w kapitał ludzki. EFS+ będzie obejmować obecnie rozproszone instrumenty: EFS, Inicjatywę na rzecz osób młodych (YEI), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD) oraz Europejski Program na rzecz Zatrudnienia i Innowacji Społecznych (EaSI).

Proponowane fundusze polityki spójności będzie uzupełniał **Fundusz Sprawiedliwej Transformacji**. Jest on częścią Europejskiego Zielonego Ładu (European Green Deal) i elementem (I filarem) Mechanizmu Sprawiedliwej Transformacji. Celem FST jest łagodzenie skutków społecznych i ekonomicznych transformacji energetycznej.

Podkreśla się również działania finansowane w ramach Funduszy norweskich i EOG opierające się na wspólnych wartościach, takich jak poszanowanie godności ludzkiej, wolność, demokracja, równość, praworządność i poszanowanie praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Działania Krajowego Punktu Kontaktowego oraz Operatorów Programów i Beneficjentów podejmowane są w duchu hasła „Wspólnie działamy na rzecz Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej”. Uczestnicy procesu wdrażania Funduszy norweskich i EOG są związani szeregiem przepisów prawa międzynarodowego oraz krajowego, zobowiązującego do przestrzegania zakazu dyskryminacji ze względu na jakąkolwiek przesłankę – płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, poglądy polityczne lub wszelkie inne poglądy, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

2.3. POZIOM REGIONALNY

Na poziomie regionalnym głównymi dokumentami strategicznymi są: strategie rozwoju województwa oraz strategie rozwoju ponadlokalnego. Nowelizacja wyżej wymienionej ustawy w pkt 2.1. wyłączyła strategie rozwoju powiatów z obowiązku dostosowania się do nowych zapisów ustawy, rekomendując opracowywanie np. strategii dla obszarów metropolitarnych.

Podstawowym dokumentem określającym cele strategiczne na poziomie województwa podkarpackiego jest **Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2030**.

Wizję dla rozwoju województwa podkarpackiego określa się jako „W 2030 roku województwo podkarpackie to obszar innowacyjnego i zrównoważonego rozwoju gospodarczego, odpowiedzialnie wykorzystujący wewnętrzne potencjały i zapewniający wysoką jakość życia mieszkańców we wszystkich subregionach oraz lider rozwoju wśród województw makroregionu Polski Wschodniej i aktywny uczestnik relacji transgranicznych”.

Ze względu na przynależność gminy do Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok-Lesko nadrzędnym dokumentem strategicznym jest **Strategia Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok-Lesko** określająca zrównoważony rozwój dla całego miejskiego obszaru funkcjonalnego. W strategii wyodrębniono kierunki służące dążeniu do rozwoju całego regionu, a wśród nich znajdują główne założenia rozwojowe takie jak:

Nadrzędny cel

Podniesienie konkurencyjności Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok – Lesko w oparciu o zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy, warunkujący atrakcyjność inwestycyjną i osiedleńczą obszaru.

Cel 1. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej i osiedleńczej MOF poprzez efektywne wdrażanie strategii ochrony środowiska i wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego.

Cel 2. Wzrost integracji społecznej i przestrzennej MOF Sanok-Lesko poprzez kompleksowe włączenie społeczne grup marginalizowanych oraz poprawę warunków infrastrukturalnych.

Cel 3. Stworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego MOF Sanok-Lesko w oparciu o rozbudowę infrastruktury gospodarczej oraz usługi instytucji wspierania przedsiębiorczości.

ANALIZA SWOT

MOCNE STRONY

(wewnętrzne czynniki pozytywne) to przede wszystkim to, co wyróżnia gminę na tle innych. Są to te dziedziny działalności, które tworzą potencjał i pozytywny wizerunek gminy.

SŁABE STRONY

(wewnętrzne czynniki negatywne) to te aspekty funkcjonowania, które ograniczają sprawność i mogą blokować rozwój gminy.

3. ANALIZA SWOT

SZANSE

(zewnątrze czynniki pozytywne) to wszystkie wydarzenia i procesy w otoczeniu, które tworzą sprzyjające dla gminy sytuacje. Są to takie kierunki działalności, które mogą przynieść w przyszłości pozytywne, rozwojowe społecznie efekty.

ZAGROŻENIA

(zewnątrzne czynniki negatywne) to zbiór możliwych sytuacji i procesów, które mogą tworzyć niekorzystne dla gminy warunki rozwoju w jego otoczeniu.

MOCNE STRONY

Atrakcyjne położenie geograficzne gminy.

Miasto i Gminę Lesko określa się jako „Bramę Bieszczad”. Gmina posiada bogate walory przyrodniczo-krajobrazowe, idące w parze z terenami góorskimi.

Znaczący udział Miasta i Gminy Lesko w historii regionu.

Gmina posiada bogatą oraz ciekawą historię, a co za tym idzie, szeroki wachlarz zabytków, zarówno na terenie Miasta jak i przyległych miejscowości.

Różnorodność produktów regionalnych.

Miasto i Gmina Lesko dzięki wsparciu działalności lokalnych stowarzyszeń i Kół Gospodyń Wiejskich promuje regionalne produkty na arenie ponadregionalnej. Produkty te stają się wizytówką regionu.

Różnorodna dostępność bazy noclegowej.

Na terenie Miasta i Gminy Lesko działalność prowadzi wiele podmiotów świadczących usługi z zakresu wypoczynku. Miasto i Gmina posiadają szeroki zakres świadczonych usług agroturystycznych.

SŁABE STRONY

Zwiększający się problem starzejącego się społeczeństwa.

W Mieście i Gminie Lesko systematycznie zwiększa się liczba osób starszych, przez co wskaźniki demograficzne kształtują się na niekorzystnym poziomie. Corocznie wzrasta ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego.

Odływ ludności, w tym głównie młodzieży.

Miasto i Gmina Lesko od lat zmaga się z problemem odpływu ludności z terenu gminy. Głównym powodem jest brak zainteresowania młodzieży dalszym życiem w gminie i emigracja osób młodych do większych miast w celu poszukiwania pracy. Od lat odnotowuje się ujemne wskaźniki salda migracji.

Niewystarczający poziom dla rozwoju kapitału społecznego.

W Mieście i Gminie Lesko dostrzega się niedostateczną liczbę miejsc pracy oraz relatywnie niskie płace.

Dobry stan środowiska przyrodniczego.

Miasto i Gmina Lesko posiada relatywnie dobrą jakość środowiska przyrodniczego dzięki braku uciążliwego przemysłu oraz dostępie do otwartego krajobrazu.

Wydarzenia kulturalne odznaczające się popularnością na tle regionu.

Miasto i Gmina Lesko cyklicznie organizuje szereg wydarzeń kulturalno-sportowych i społecznych mających na celu promocję Leska na tle całego regionu.

Rozwinięty sektor sportu i rekreacji zachęcający do uprawiania sportów wyczynowych.

Na terenie Miasta i Gminy Lesko sport wyczynowy stanowi ważny element rozwoju.

W Lesku można uprawiać m.in. paralotniarstwo, narciarstwo, kajakarstwo, szybownictwo, kolarstwo górskie, motocross.

Aktywne wsparcie dla seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami.

W gminie działa Klub Seniora, program „Za życiem” i program Ogólnopolskiej Karty Seniora oraz organizowane są liczne wydarzenia i spotkania mające na celu aktywizację oraz pomoc osobom starszym i osób z niepełnosprawnościami.

Niekompletny dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej.

Miasto i Gmina Lesko mimo istniejącego na obszarze Leska Szpitala Powiatowego, posiada niewystarczającą dostępność do specjalistycznej opieki zdrowotnej, głównie ze względu na brak lekarzy specjalistów.

Niedostateczna jakość oraz dostęp komunikacji publicznej.

Miasto i Gmina Lesko nie posiada dostępu do komunikacji zbiorowej, tj. miejskiej komunikacji publicznej. W gminie kursuje prywatna komunikacja, która nie jest dostosowana do osób z niepełnosprawnościami. Autobusy nie kursują również na terenie wszystkich sołectw, co przyczynia się do ograniczonej mobilności mieszkańców. Rozkład jazdy kursów i ich ilość jest niedopasowany do oczekiwań mieszkańców.

Niska partycypacja społeczna

Mieszkańcy, w tym głównie lokalna młodzież często nie utożsamiają się z gminą oraz nie angażują w sprawy lokalne. Spowodowane jest to przede wszystkim zwiększającym się odpływem ludzi młodych z terenu gminy. Obecnie Urząd Miasta i Gminy uczy mieszkańców angażowania się w sprawy lokalne.

Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego.

Region bieszczadzki, w tym Miasto i Gmina Lesko, określany jest jako jeden z bezpieczniejszych regionów Polski. W związku z dużą liczbą OSP, jednostek odpowiedzialnych za bezpieczeństwo gminy oraz jednostek poza systemowych, wykrywalność przestępczości jest zwiększona.

Relatywnie dobry poziom nauczania.

W Mieście i Gminie Lesko poziom świadczonej edukacji ocenia się na dobrym poziomie. Dostępność do przedszkoli oraz żłobków jest na wystarczającym poziomie, a jakość kształcenia w szkołach podstawowych obserwuje się jako dobrą.

Sprawnie działające organizacje pozarządowe.

Miasto i Gmina Lesko współpracuje z wieloma organizacjami pozarządowymi świadczącymi usługi w obszarze pomocy społecznej czy sportu i rekreacji. Pomoc organizacji przynosi wymierne korzyści dla rozwoju dodatkowych usług w gminie.

Brak zagospodarowania przestrzeni publicznych w miejscach turystycznych.

W Mieście i Gminie Lesko dostrzega się braki w ładzie przestrzennym gminy, w tym niezagospodarowanej przestrzeni publicznej w miejscach najczęściej odwiedzanych przez turystów. W centrum miasta brakuje zieleni urządzonej oraz miejsc do wypoczynku i rekreacji.

Niewystarczająca jakość infrastruktury technicznej.

W Mieście i Gminie Lesko odnotowuje się niedostateczny stan oraz braki w infrastrukturze technicznej, głównie w sieci wodociągowej oraz kanalizacyjnej.

Niedostateczna oferta przestrzeni publicznych dla dzieci i młodzieży.

W Mieście i Gminie Lesko brakuje miejsc użyteczności publicznej, szczególnie dla dzieci i młodzieży. Poprzez niezagospodarowaną przestrzeń rekreacji, młodzież zwraca uwagę na brak miejsc spotkań.

Mała przepustowość dróg w sezonie letnim oraz zimowym.

W Mieście i Gminie Lesko głównie w sezonie letnim bardzo często dochodzi do korkowania się głównych ciągów

Atrakcyjne szlaki turystyczne jako źródło rozwoju turystyki.

W Mieście i Gminie Lesko znajdują się szlaki turystyczne, zarówno piesze jak i rowerowe mające szansę na rozwój istniejących uwarunkowań w gminie. Na trasach turystycznych znajdują się również historyczne zabytki jak i źródła mineralne. Zwraca się jednak szczególną uwagę na potrzebę zagospodarowania danych szlaków turystycznych.

komunikacyjnych.

Braki w dostępie do telekomunikacji oraz Internetu.

W poszczególnych sołectwach Miasta i Gminy Lesko odnotowuje się słabą jakość sieci telekomunikacyjnej (brak zasięgu) oraz Internetowej. Problem występuje szczególnie w miejscowościach: Bezmiechowa Dolna, Bezmiechowa Górna oraz Manasterzec.

Niewystarczająca liczba miejsc parkingowych.

W Mieście i Gminie Lesko, a w szczególności w miejscach najczęściej odwiedzanych przez turystów brakuje miejsc parkingowych dla samochodów osobowych oraz autokarów.

Zagrożenia powodziowe na terenie Gminy.

W Mieście i Gminie Lesko dochodzi do powodzi oraz lokalnych podtopień głównie w sezonie letnim, spowodowanych przede wszystkim gwałtownymi opadami.

SZANSE

Wzrost zainteresowania turystów regionem bieszczadzkim.

Wzrost zainteresowania sportami kwalifikowanymi z wykorzystaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych.

Rozwój komunikacji publicznej na obszarze Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Sanok-Lesko.

Współpraca międzygminna w zakresie rozwoju ciągów rowerowych oraz pieszych.

Rozwój sieci telekomunikacyjnej zwiększającej dostęp do nowoczesnych technologii.

Wzrost zainteresowania władz wyższego szczebla pomocą społeczną co może prowadzić do dofinansowania działań w obszarze pomocy społecznej czy aktywizacji senioralnej.

Korzystne rozwiązania w zakresie polityki fiskalnej wobec osób rozpoczynających działalność gospodarczą.

ZAGROŻENIA

Większe zainteresowanie turystów obszarem Soliny na rzecz zmniejszenia zainteresowania gminą Lesko.

Zwiększający się problem pogarszającego dostępu do opieki zdrowotnej wynikający z niewydolności służby zdrowia oraz odpływu lekarzy specjalistów do większych ośrodków miejskich.

Zwiększające się bariery architektoniczne i komunikacyjne dla seniorów, generujące np. problemy z dojazdem do miejsc użyteczności publicznej.

Pogłębiający się problem braku przynależności do gminy i utożsamiania się głównie przez młodzież oraz społeczność napływową.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna na terenie całej Polski, w tym zagrożenie pogłębiania się występowania niekorzystnych wskaźników demograficznych poprzez starzejące się społeczeństwo.

Większe zainteresowanie oraz świadomość społeczności w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, szczególnie przeciwdziałania alkoholizmowi.

Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych finansowania inwestycji związanych z modernizacją **infrastruktury mieszkaniowej oraz rozwoju infrastruktury technicznej**.

Większa tolerancja wśród społeczności lokalnej dla wybranych grup społecznych prowadząca do eliminacji problemu wykluczenia społecznego.

Rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych, który prowadzić może do większej aktywizacji seniorów.

Aktywizacja mieszkańców, poprzez rozwój wolontariatu oraz pomocy sąsiedzkiej.

Wzrost współpracy międzysektorowej (łącznie sektor publiczny i pozarządowy) oraz organizacji pozarządowych w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Rozwój polityki prorodzinnej oraz wobec osób starszych i osób z niepełnosprawnościami.

Pogłębianie się zaburzeń psychicznych w postaci zespołów depresyjno-lękowych w związku z pandemią COVID-19.

Obligacja dostosowania dokumentów planistycznych do zmieniających się przepisów prawnych.

Ograniczanie puli środków zewnętrznych na rozwój przestrzeni, w tym komunikacji oraz infrastruktury technicznej.

Zwiększające się koszty modernizacji budynków, w tym wzrost kosztów materiałów.

Zwiększające się dysproporcje pomiędzy gminami powodujące stagnację rozwoju gminy.

Wzrost opłat za odbiór odpadów komunalnych w związku ze wzrostem kosztów systemu gospodarowania odpadami.

Pogłębiający się problem degradacji środowiska, w tym zanieczyszczenie powietrza oraz wód.

Duży popyt na wykwalifikowanych pracowników i atrakcyjne warunki pracy poza granicami kraju oraz w większych ośrodkach miejskich.

Zmieniające się regulacje prawne
dotyczące możliwości pozyskiwania środków
zewnętrznych na usługi społeczne.

**Przepisy prawne obligujące gminy do
adaptacji do zmieniających się warunków
klimatycznych**

narzucające obowiązek większej dbałości
o środowisko przyrodnicze.

**Większa świadomość społeczności
lokalnej w dziedzinie ochrony środowiska,**

w tym zwiększający się odsetek
mieszkańców segregujących odpady.

**Szansa na wdrożenie innowacyjnych
rozwiązań przez małe oraz średnie
przedsiębiorstwa.**

**Wzrost znaczenia transportu
ponadregionalnego**
usprawniającego dostęp do terenów
inwestycyjnych.

Wzrost bezrobocia w kraju
związany z niepewną sytuacją
ekonomiczną na rynku pracy.

**Pogłębiające się negatywne skutki
spowodowane pandemią COVID-19**

hamujące rozwój gospodarczo-
ekonomiczny.

*analiza SWOT stworzona została na podstawie przeprowadzonej diagnozy strategicznej oraz konsultacji społecznych. Wybrano najmocniejsze oraz najsłabsze strony Miasta i Gminy, które przedstawiono w powyższej tabeli.

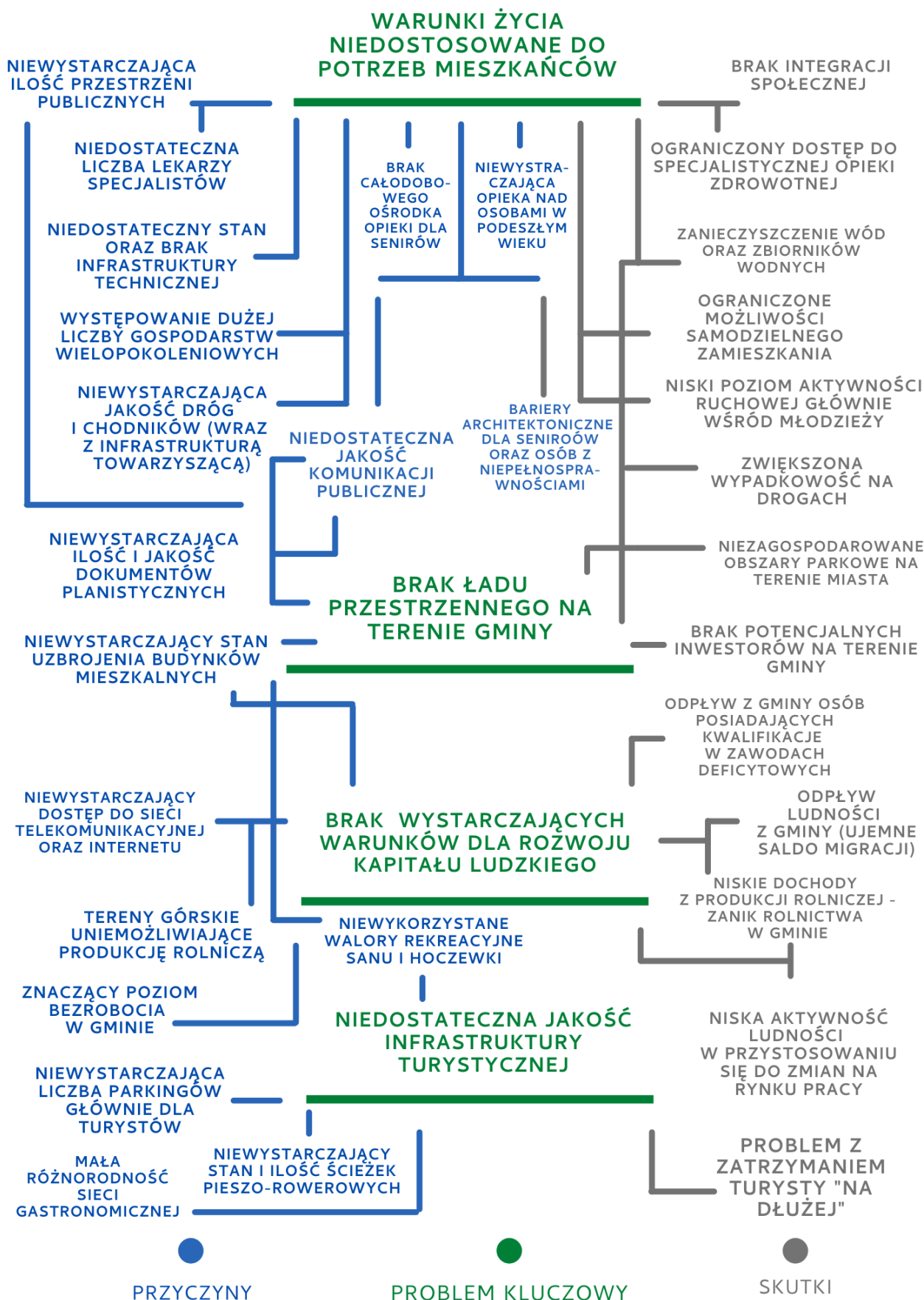

DRZEWO PROBLEMÓW

4. DRZEWO PROBLEMÓW

Drzewo problemów to metoda, która może być zastosowana do porządkowania występujących w jednostkach samorządu terytorialnego (JST) barier/problemów rozwoju. Może być wykorzystana w procesie budowania dokumentów zarządzania rozwojem zarówno jako metoda główna (i jedyna), jak i uzupełniająca, np. do analizy SWOT. Problem kluczowy to problem, który generuje najwięcej innych problemów i którego skutki są najbardziej odczuwalne dla większości zainteresowanych podmiotów. Należy jednak pamiętać, że nie wyznaczamy go w wyniku „matematycznych wyliczeń” liczby generowanych dodatkowych problemów, ale przede wszystkim w procesie burzliwej dyskusji.

W związku z powyższym, poszczególne problemy w gminie, wyznaczono w wyniku konsultacji społecznych oraz warsztatów strategicznych, a na ich podstawie stworzono schemat drzewa problemów, który ukazał istniejące, najważniejsze bariery dla gminy oraz pozwolił na wskazanie kluczowych problemów, które w późniejszym procesie planowania strategicznego przełożyły się na cele strategiczne.

*Kompleksowe oraz rozbudowane problemy występujące w Mieście i Gminie Lesko ukazane zostały w diagnozie strategicznej (załącznik do strategii rozwoju).

OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI

**5. OBSZARY
STRATEGICZNEJ
INTERWENCJI**

**5.1. OSI OKREŚLONE
W STRATEGII ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO**

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju⁴ w strategii rozwoju gminy powinny znaleźć się obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa oraz OSI kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań.

Wraz z proponowanymi zapisami dotyczącymi obszarów strategicznej interwencji w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, obszar strategicznej interwencji definiowany jest jako

„wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”.

⁴ Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295, 2020, z 2020 r. poz. 1378, 2327.).

W strategii rozwoju województwa podkarpackiego określono obszary wymagające szczególnego wsparcia w kontekście zrównoważonego rozwoju. Obszary te zostały zidentyfikowane na poziomie powiatów, w oparciu o syntetyczny wskaźnik uwzględniający ich poziom rozwoju społeczno-gospodarczego.

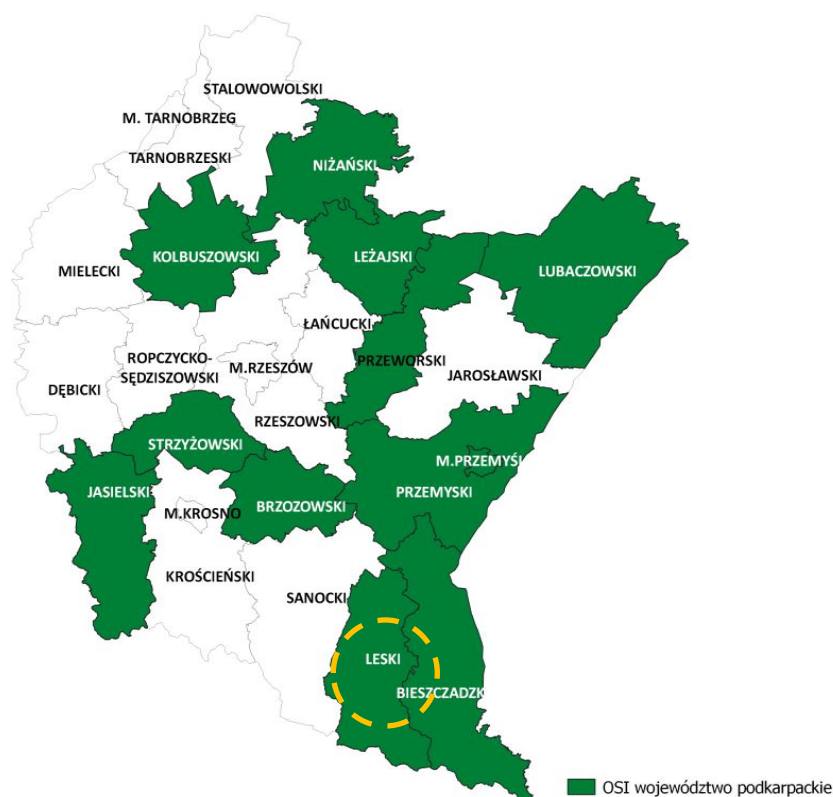
Zakładane działania, jakie podmioty działające na poziomie województwa, we współpracy z władzami powiatów oraz gmin powinny wykonać w ramach poprawy warunków dla zrównoważonego rozwoju na danych obszarach to:

- rozwój sektora inwestycji prywatnych w oparciu o lokalne zasoby;
- aktywizacja lokalnych inicjatyw gospodarczych i społecznych, poprzez wykorzystanie potencjału podmiotów publicznych, prywatnych, organizacji pozarządowych i mieszkańców;
- poprawa atrakcyjności inwestycyjnej poprzez zapewnienie przygotowanych terenów inwestycyjnych;

- pobudzanie procesów rozwojowych poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej na zewnątrz, w tym rozwój infrastruktury drogowej łączącej się z węzłami sieci dróg szybkiego ruchu oraz infrastruktury kolejowej;
- włączenie komunikacyjne obszarów o utrudnionej dostępności;
- dostosowanie infrastruktury technicznej (energetycznej, telekomunikacyjnej, wodno-kanalizacyjnej) i społecznej warunkującej rozwój gospodarczy i wyższą jakość życia mieszkańców;
- wzmocnienie roli instytucji publicznych jako inicjatora nawiązywania partnerstw, współpracy z innymi instytucjami publicznymi, społeczeństwem i innymi interesariuszami na rzecz rozwoju regionu;
- ograniczenie skutków peryferyjnego położenia obszarów przygranicznych poprzez wielopłaszczyznowe wykorzystanie potencjału współpracy transgranicznej, ochrona i poprawa stanu środowiska przyrodniczego.

Powiat **Leski** został
włączony do OSI
województwa
podkarpackiego
i stanowi jeden
z kierunków
szczególnych
inwestycji do 2030
roku.

Rysunek 2. OSI wyodrębnione w województwie podkarpackim

Źródło: Opracowanie własne

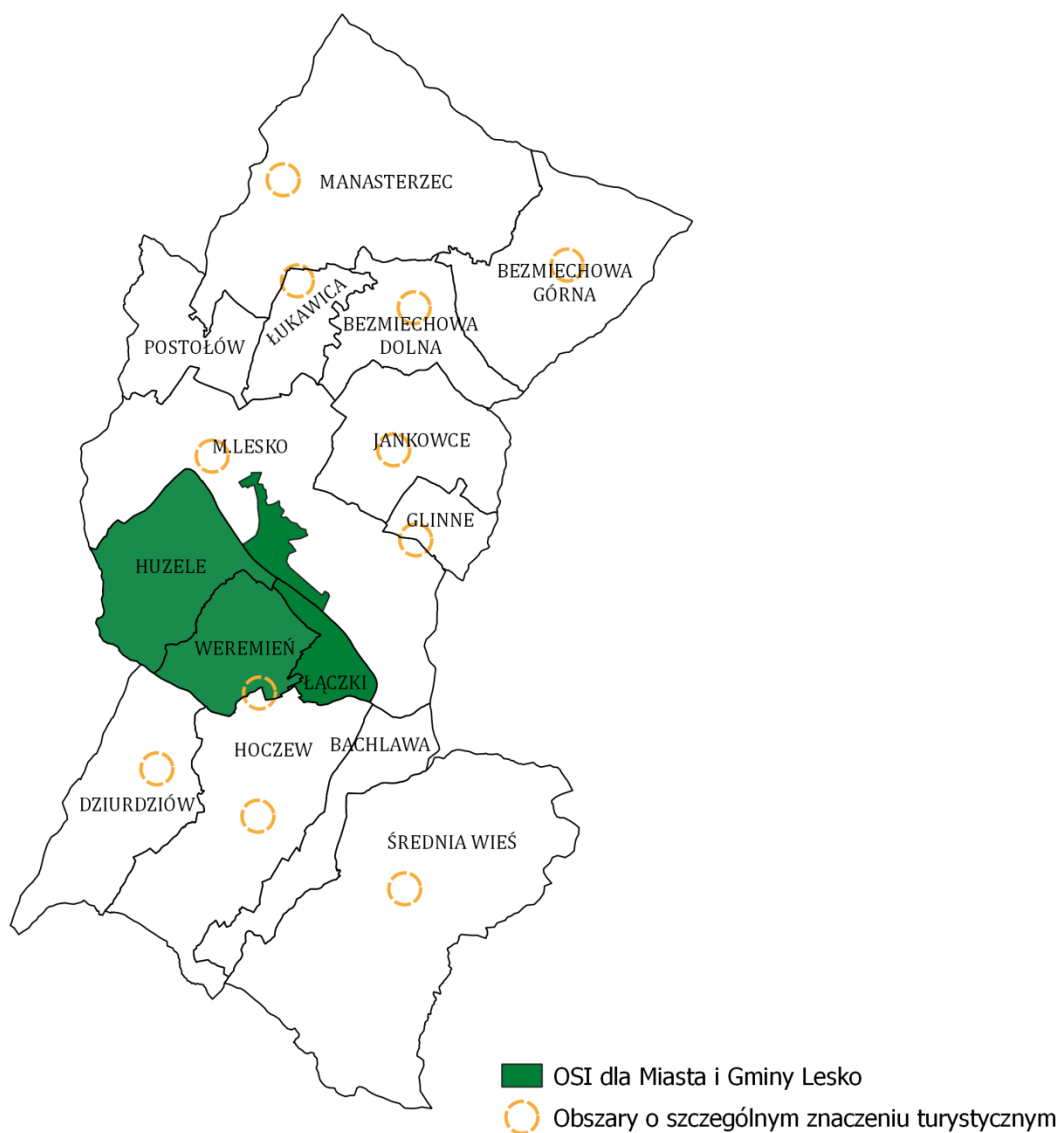
5.2.OSI w Mieście i Gminie Lesko

W procesie konsultacji społecznych oraz poprzez analizę danych statystycznych, wyodrębniono obszary strategicznej interwencji na terenie gminy, wymagające szczególnego wsparcia w zakresie proponowanych inwestycji.

W obszarze OSI dla Miasta i Gminy Lesko znalazły się obszary o szczególnym znaczeniu dla rozwoju turystyki, które w przyszłości mają potencjał stać się terenem o szczególnym rozwoju funkcji turystycznych, usługowych, społecznych oraz rekreacyjnych.

W obszarze OSI wyodrębniono również tereny włączone w obszary zdegradowane zweryfikowane według Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta i Gminy Lesko na lata 2017-2023. W ich skład wchodzi sołectwa: Weremień, Huzele oraz Łączki, stanowiące partnerskie części dla miasta Leska, jak i fragment centralny Gminy.

Rysunek 3. OSI wyodrębnione w Mieście i Gminie Lesko

Źródło: Opracowanie własne

MISJA I WIZJA MIASTA I GMINY LESKO

6. MISJA I WIZJA

6.1. MISJA

Misja Strategii służy do opisu obrazu Gminy w relatywnie odległej przyszłości. Przedstawia stan, który chcemy uzyskać w najbardziej korzystnych warunkach rozwoju. Wyznacza ona określony punkt orientacyjny.

Misją Miasta i Gminy Lesko jest dążenie do zrównoważonego rozwoju, który w konsekwencji szanować będzie wartości wszystkich grup społecznych, tworząc harmonijną spójność międzypokoleniową, upowszechniać istniejące uwarunkowania, tworząc atrakcyjne warunki dla rozwoju turystyki, sportu i rekreacji, gospodarować przestrzenie publiczne przyjazne dla mieszkańców i turystów oraz dbając o rozwój polityki przestrzennej. W misji Miasto i Gmina Lesko widzi możliwość szerzenia partycypacji społecznej, prowadzącej do stworzenia przyjaznej społeczności lokalnej, poprzez dążenie do rozwoju idei SMART CITY.

6.2. WIZJA

Tak sformułowana misja pozwala na zdefiniowanie **wizji**, czyli ogólnego celu, który pokazuje kierunek, w którym Gmina zmierza. Główną wizją Miasta i Gminy Lesko jest zatem:

Miasto i Gmina Lesko to miejsce będące częścią regionu Bieszczadzkiego, wykorzystujące swoje uwarunkowania przyrodniczo-kulturowe. Mieszkańcy Miasta i Gminy tworzą harmonijną społeczność, we współpracy z samorządem lokalnym. To miejsce rozwoju turystyki, sportu, rekreacji oraz aktywnego wypoczynku, przy szerzeniu idei SMART CITY.

Miejsce, w którym chcę ŻYĆ!

Miejsce, które chcę ODWIEDZAĆ!

6.3. SMART CITY

Smart City to efekt takiego zarządzania miastem, które zapewnia przede wszystkim: powszechny dostęp do informacji o mieście, planach rozwoju itp.; sprawne załatwianie spraw w urzędach i instytucjach miejskich; korzystne warunki do inwestowania w mieście; sprawną komunikację; efektywne działanie służb miejskich, dbałość o stan środowiska; bezpieczeństwo mieszkańców; wiele możliwości spędzania wolnego czasu (wydarzenia kulturalne, imprezy sportowe itp.); aktywny udział mieszkańców w ulepszaniu miasta poprzez współpracę z administracją.

SMART CITY LESKO

Kapitał ludzki i społeczny

inicjatorami zmian w mieście są głównie mieszkańcy. Zgodnie z ideą partycypacji społecznej, są w stanie dążyć do ciągłej poprawy jakości życia w mieście.

Zarządzanie

przez inteligentne zarządzanie rozumie się zarządzanie publiczne, oparte na partycypacji społecznej, transparentności działania oraz wysokiej jakości i dostępności usług publicznych. Celem jest stworzenie zintegrowanego systemu zarządzania miasta oraz efektywnej współpracy sektora publicznego i prywatnego.

Turystyka

Turystyka stanowi ważny obszar rozwoju miasta. Poprzez sprawny oraz kompleksowy dostęp do informacji turystycznych, we współpracy z mieszkańcami, miasto ma stać się miejscem przyjaznym dla przyjezdnych.

Środowisko naturalne

miasto inteligentne prowadzi działania na rzecz ochrony środowiska oraz adaptacji do zmian klimatu, przeciwdziała rosnącej emisji zanieczyszczeń, a gospodarka zasobami miasta oparta jest na zasadzie zrównoważonego rozwoju.

Jakość życia

miasto inteligentne zapewnia swoim mieszkańcom przyjazne i dogodne miejsce do życia, w szczególności kompleksowego dostępu do usług publicznych, zagospodarowanych terenów zielonych, oferty kulturalno-rekreacyjnej, poziomu bezpieczeństwa, ochrony zdrowia i opieki nad ludźmi starszymi oraz wysokiej jakości edukacji.

Mobilność

Miasto powinno posiadać sprawny oraz bezpieczny system transportowy, wykorzystując rozwiązania sektora technologii informacyjno-komunikacyjnych. Infrastruktura komunikacyjna powinna łączyć się powiązań z całym regionem.

7. KIERUNKI ROZWOJU MIASTA I GMINY

(cele długookresowe)

Cele strategiczne są elementem Strategii Rozwoju Gminy, które służą usystematyzowaniu, zhierarchizowaniu oraz określeniu podstawowych czynników, które należy realizować w trakcie trwania danego dokumentu. Aby wdrażanie strategii było łatwiejsze a realizacja głównych celów bardziej kompleksowa, cele strategiczne dzieli się na sfery dotyczące danych kierunków rozwoju (np. cele w obszarze: gospodarki, turystyki, środowiska).

(cele średniookresowe)

Cele operacyjne są wyznaczane na niższym szczeblu, służą określeniu jakie główne działania należy podjąć w obszarze planowanych celów strategicznych.

(cele krótkookresowe)

Zadania (kierunki działań) wyznaczają inwestycje jakie gmina powinna podjąć w trakcie trwania strategii.

Cele strategiczne Miasta i Gminy Lesko

Cel. 1.
Podnoszenie
jakości życia
mieszkańców
poprzez
wzmacnianie
solidarności
społecznej

Cel.2.
Wzmacnianie
dziedzictwa
kulturowego
poprzez rozwój
usług
turystycznych

Cel.3.
Efektywne
zarządzanie
kapitałem
ludzkim

Cel.4.
Adaptacja do
zmian
klimatycznych

**Cel. 1.
Podnoszenie
jakości życia
mieszkańców
poprzez
wzmacnianie
solidarności
społecznej**

Cel operacyjny

Poprawa jakości
i dostępu do
rekreacji
i spędzania czasu
wolnego dla
mieszkańców.

Zadanie. Systematyczne doposażanie
placówek kulturalnych.

Zadanie. Poszerzenie działalności
Bieszczadzkiego Domu Kultury wraz
z dopasowaniem jego oferty do potrzeb
mieszkańców.

Zadanie. Odtwarzanie historycznych form
bytowania w ramach rozwoju bazy
rekreacyjno-sportowej.

Zadanie. Adaptacja przestrzeni
publicznych na cele wypoczynkowo-
rekreacyjne (np. rewitalizacja linii
brzegowej rzeki San, rewitalizacja
Centrum Miasta, adaptacja placów zabaw,
przestrzeni wielopokoleniowych).

Zadanie. Modernizacja przestrzeni
parkowych wraz z zagospodarowaną
zielenią urządzoną oraz małą
infrastrukturą.

Zadanie. Wspieranie działalności
stowarzyszeń oraz organizacji
społecznych w zakresie rozwoju rekreacji.

Zadanie. Modernizacja istniejących
obiektów sportowych (stadion w Lesku)
oraz adaptacja istniejących terenów
nieużytkowych na obiekty sportowe.

Zadanie. Organizowanie masowych
impres sportowo-rekreacyjnych.

Cel 1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej	Cel operacyjny Ochrona zdrowia i życia społeczności lokalnej	Zadanie. Pomoc w doposażeniu i dostosowaniu bazy szpitala powiatowego do obowiązujących wymogów i potrzeb.
		Zadanie. Organizacja systematycznych badań profilaktycznych głównie dla seniorów.
		Zadanie. Stały rozwój bazy rehabilitacyjnej, głównie na potrzeby gimnastyki korekcyjnej.
		Zadanie. Prowadzenie stałej działalności profilaktycznej w szkołach, wspierającej aktywny tryb życia.
		Zadanie. Prowadzenie działań profilaktycznych dla dzieci i młodzieży dotyczących uzależnień.
	Cel operacyjny Adaptacja usług zapewniających bezpieczeństwo mieszkańców	Zadanie. Stały monitoring stref o dużym zagrożeniu powodziowym.
		Zadanie. Tworzenie infrastruktury wspomagającej oraz zabezpieczającej tereny zalewowe.
		Zadanie. Wzmacnianie nadzoru policyjnego, szczególnie w sezonie turystycznym.
		Zadanie. Budowa monitoringu miejskiego w miejscach użyteczności publicznej.

Cel 1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej		Zadanie. Stała kontrola ruchu oraz przepustowości dróg, w tym oznakowanie najczęściej eksploatowanych miejsc użyteczności publicznej związanej z komunikacją (przystanki, przejścia dla pieszych, skrzyżowania).
		Zadanie. Budowa oświetlenia ulicznego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii na terenie Gminy.
	Cel operacyjny Poprawa jakości infrastruktury technicznej	Zadanie. Przebudowa/rozbudowa/modernizacja istniejącej oraz nowej sieci kanalizacyjnej.
		Zadanie. Kontynuowanie realizacji programów dotyczących oczyszczania ścieków.
		Zadanie. Systematyczna współpraca z gminami ościennymi w opracowaniu oraz wdrożeniu programu utylizacji odpadów.
		Zadanie. Wdrażanie stosowania nowoczesnych materiałów i technologii energii odnawialnej przy modernizacji oraz budowie budynków.
		Zadanie. Systematyczna poprawa stanu technicznego istniejących obiektów sportowych oraz rekreacyjnych.

Cel. 1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej		Zadanie. Systematyczne uzbrajanie terenów inwestycyjnych.
	Cel operacyjny Wdrażanie rozwiązań polepszających komunikację publiczną	Zadanie. Stworzenie komunikacji publicznej, zapewniającej transport gminny oraz międzygminny we współpracy z gminami ościennymi.
		Zadanie. Dostosowanie częstotliwości kursów autobusowych do potrzeb mieszkańców.
		Zadanie. Dostosowanie komunikacji publicznej do osób starszych oraz osób z niepełnosprawnościami.
		Zadanie. Wspieranie rozwoju transportu ekologicznego.
		Zadanie. Poszerzenie mobilności komunikacji publicznej w stronę oddalonych od Miasta miejscowości.
		Zadanie. Modernizacja istniejących przystanków autobusowych/budowa nowych przystanków autobusowych dostosowanych do potrzeb sieci komunikacyjnej.
		Zadanie. Modernizacja peronów dworca autobusowego.

**Cel. 1.
Podnoszenie
jakości życia
mieszkańców
poprzez
wzmacnianie
solidarności
społecznej**

Cel operacyjny

Poprawne
kształtowanie
polityki
przestrzennej

Zadanie. Budowa parkingów samochodowych dostosowanych do potrzeb turystów oraz mieszkańców.

Zadanie. Budowa/rozbudowa ciągów rowerowych wraz z infrastrukturą rowerową.

Zadanie. Budowa ciągów pieszych, wraz z zagospodarowaniem ścieżek edukacyjnych.

Zadanie. Wytyczenie pasa bezkolizyjnego w miejscu największego natężenia ruchu w celu poprawy bezpieczeństwa oraz usprawnieniu przepustowości dróg w sezonie letnim oraz zimowym.

Zadanie. Gospodarowanie zieleni urządzonej w miejscach użyteczności publicznej.

Zadanie. Kreowanie ładu przestrzennego gminy poprzez rewitalizację istniejących przestrzeni parkowych/miejsc spacerowych/placów zabaw.

Zadanie. Podejmowanie działań rewitalizacyjnych określonych w Lokalnym Programie Rewitalizacji.

Cel 1. Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej		Zadanie. Dbłość o kreowanie przestrzennego wizerunku Miasta Lesko poprzez tworzenie przestrzeni publicznych spójnych z dziedzictwem kulturowym miasta.
		Zadanie. Systematyczna aktualizacja aktualnych dokumentów planistycznych oraz tworzenie nowych.
		Zadanie. Modernizacja oraz konserwacja istniejących obiektów zabytkowych.
		Zadanie. Budowa małej infrastruktury w miejscach użyteczności publicznej oraz miasta.
	Cel operacyjny Poprawa jakości komunikacji interpersonalnej oraz dostępu do informacji.	Zadanie. Wspieranie działalności świadczących usługi z zakresu telekomunikacji oraz Internetu.
		Zadanie. Dopasowanie infrastruktury technicznej do potrzeb rozbudowy sieci telekomunikacyjnej.
		Zadanie. Usprawnienie dostępu do sieci Internetowej w miejscach użyteczności publicznej.
		Zadanie. Upowszechnianie informacji o Mieście i Gminie za pomocą środków masowego przekazu.

	Cel operacyjny Szerzenie idei partycypacji społecznej.	Zadanie. Systematyczne prowadzenie konsultacji społecznych z mieszkańcami Miasta i Gminy w ramach realizacji ważnych zadań dla gminy.
		Zadanie. Organizacja spotkań/wydarzeń dla mieszkańców gminy zapewniających integrację społeczną w relacji władze gminy-mieszkaniec.
		Zadanie. Wspieranie poczucia tożsamości lokalnej wśród młodzieży poprzez upowszechnianie kultury regionu m.in. w szkołach.
	Cel operacyjny Wdrażanie rozwiązań dla rozwoju dziedzictwa kulturowego w gminie	Zadanie. Rewitalizacja Amfiteatru w Lesku, w tym adaptacja danego miejsca na cele społeczne oraz turystyczne.
		Zadanie. Organizacja wydarzeń/wystaw wspierających lokalną kulturę i szerzącą dziedzictwo kulturowe gminy.
		Zadanie. Rozwój atrakcji turystycznych na terenie Miasta i Gminy, w tym modernizacja oraz renowacja miejsc dziedzictwa kulturowego.

**Cel.2.
Wzmacnianie
dziedzictwa
kulturowego
poprzez rozwój
usług
turystycznych**

Zadanie. Wspieranie i kreowanie produktu regionalnego we współpracy z mieszkańcami Miasta i Gminy.

Zadanie. Tworzenie i wspieranie działalności lokalnych placówek muzealno-wystawienniczych.

Zadanie. Tworzenie bazy informacyjnej dotyczącej dziedzictwa kulturowego gmin, w tym rozwój dostępności informacji o Mieście i Gminie.

Zadanie. Angażowanie młodzieży gminnej we wspieranie kultury regionu i spraw społecznych.

Cel operacyjny

Wykorzystanie istniejących uwarunkowań Miasta i Gminy dla rozwoju turystyki

Zadanie. Rewitalizacja linii brzegowej rzeki San wraz z adaptacją jej na cele rozwoju kajakarstwa oraz wędkarstwa.

Zadania. Zagospodarowanie przestrzeni/szlaków prowadzących do źródełek mineralnych.

Zadanie. Stworzenie ścieżek turystycznych prowadzących do największych atrakcji gminnych i osobliwości przyrody.

Zadanie. Wykorzystanie potencjału miejsc sakralnych w Mieście i Gminie wraz z ich modernizacją oraz ścisłą promocją.

Cel.2. Wzmacnianie dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój usług turystycznych		Zadanie. Zagospodarowanie przestrzeni wokół istniejących zabytków gminy wraz z dogodnymi miejscami parkingowymi.
		Zadanie. Rozwój infrastruktury kempingowej.
	Cel operacyjny Wykorzystanie istniejących uwarunkowań gminy do rozwoju sportu wyczynowego	Zadanie. Cykliczna organizacja konkursów/wydarzeń sportowych/zawodów w celu promocji sportów ekstremalnych w gminie.
		Zadanie. Modernizacja obiektów sportowo-rekreacyjnych oraz dopasowanie ich ofert pod cele turystyczne.
		Zadanie. Promocja szybowisk w Weremieniu oraz Bezmiechowej w celu rozwoju paralotniarstwa oraz szybownictwa.
		Zadanie. Promocja istniejących wyciągów narciarskich wraz z dopasowaniem oferty do potrzeb turystów.
		Zadanie. Zagospodarowanie przestrzeni pod bezpieczny rozwój sportów motocrossowych.
		Zadanie. Zagospodarowanie szlaków/ścieżek rowerowych pod rozwój kolarstwa górskiego/przełajowego.

Cel.2. Wzmacnianie dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój usług turystycznych		Zadanie. Wykorzystanie potencjału rzeki San do rozwoju wędkarstwa.
	Cel operacyjny Systematyczna promocja oferty turystycznej Miasta i Gminy	Zadanie. Systematyczna modernizacja oraz aktualizacja strony internetowej Urzędu Miasta i Gminy.
		Zadanie. Włączenie branży turystycznej (hotelarstwo, gastronomia, usługi) w promocję gminy.
		Zadanie. Szerzenie współpracy z przewodnikami oraz historykami promującymi dziedzictwo kulturowe gminy.
		Zadanie. Tworzenie papierowych oraz elektronicznych broszur turystycznych z wykorzystaniem systemów informacji przestrzennej.
		Zadanie. Współpraca z mediami: prasą, radiem, telewizją, w zakresie informowania o działalności bieżącej i zamierzeniach perspektywicznych.
		Zadanie. Systematyczna modernizacja oraz doposażanie placówek oświaty w celu wspomagania rozwoju potencjału edukacyjnego i kulturowego dzieci i młodzieży.

Cel.3. Efektywne zarządzanie kapitałem ludzkim	Cel operacyjny Podnoszenie jakości usług edukacyjnych	Zadanie. Organizacja szkoleń/prelekcji dla dzieci i młodzieży w celu podnoszenia ich kwalifikacji zawodowych.
		Zadanie. Prowadzenie profilaktycznych spotkań/warsztatów o tematyce przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii.
		Zadanie. Organizacja konkursów/wystaw w celu szerzenia talentów wśród dzieci i młodzieży.
		Zadanie. Włączanie promocji kultury regionu oraz dziedzictwa gminy w zakres działalności placówek oświatowych.
		Zadanie. Zagospodarowanie przestrzeni publicznych wokół placówek oświatowych.
		Zadanie. Organizacja działań na rzecz poprawy wizerunku kształcenia technicznego oraz branżowego.
	Cel operacyjny Poprawa jakości integracji społecznej oraz komunikacji międzypokoleniowej	Zadanie. Organizacja wydarzeń kulturalnych dla mieszkańców Miasta i Gminy umacniających więzi społeczne.
		Zadanie. Tworzenie międzypokoleniowych przestrzeni publicznych.

Cel.3. Efektywne zarządzanie kapitałem ludzkim		Zadanie. Wspieranie aktywnego i twórczego udziału mieszkańców w kulturze. Zadanie. Działania w kierunku stałego powiększania zbiorów w bibliotekach oraz czytelnich. Zadanie. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację programów integrujących społeczeństwo. Zadanie. Tworzenie grup wolontariackich, w tym aktywizacja społeczności lokalnej do pomocy. Zadanie. Udostępnianie pomocy psychologicznej oraz psychiatrycznej dla młodzieży, w ramach działalności szkół, placówek zdrowia, organizacji pozarządowych oraz MGOPS.
Cel.3. Efektywne zarządzanie kapitałem ludzkim	Cel operacyjny Systematyczne wspieranie lokalnych przedsiębiorstw	Zadanie. Wspieranie mikro i małych przedsiębiorstw poprzez promocję ich usług, szczególnie w zakresie turystyki. Zadanie. Zagospodarowanie niewykorzystanych terenów oraz budynków pod użyteczność małych przedsiębiorców.

		Zadanie. Tworzenie miejsc handlu/wymiany towarów w miejscach najczęściej odwiedzanych przez mieszkańców oraz turystów.
		Zadanie. Wprowadzanie atrakcyjnej polityki podatkowej dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą.
	Cel operacyjny Systematyczny monitoring retencji wód	Zadanie. Zwiększenie retencji wodnej w obszarach zurbanizowanych, szczególnie przy linii brzegowej rzeki San.
		Zadanie. Adaptacja infrastruktury technicznej umożliwiającej kontrolę oraz zapobieganie wylewania rzeki San.
		Zadanie. Regularny wywóz nieczystości płynnych.
		Zadanie. Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków w miejscowościach pozbawionych sieci kanalizacyjnej.
		Zadanie. Budowa zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących.

Cel.4. Adaptacja do zmian klimatycznych		Zadanie. Budowa małych zbiorników w ramach tzw. „małej retencji”.
	Cel operacyjny Podnoszenie jakości wód i cieków wodnych oraz jakości wody pitnej i użytkowej	Zadanie. Kontrola przedsiębiorców w zakresie gromadzenia oraz oczyszczania ścieków.
		Zadanie. Zapewnianie powszechnego dostępu do wysokiej jakości wody pitnej.
		Zadanie. Podnoszenie jakości gospodarki wodno-kanalizacyjnej, w zakresie ochrony rzek, cieków i zbiorników wodnych.
	Cel operacyjny Podnoszenie jakości infrastruktury technicznej	Zadanie. Rozbudowa oraz poprawa jakości gminnej sieci kanalizacyjnej, w szczególności w sołectwach nieobjętych dostępem do kanalizacji sanitarnej.
		Zadanie. Modernizacja sieci wodociągowej, w tym obiektów towarzyszących.
		Zadanie. Systematyczna kontrola wywozu odpadów komunalnych.

Cel.4. Adaptacja do zmian klimatycznych	Cel operacyjny Sprawnie i systematycznie monitorowana gospodarka komunalna	Zadanie. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie segregacji odpadów poprzez umieszczanie ogłoszeń w miejscach użyteczności publicznej, publikacja informacji na stronie internetowej gminy, prelekcje w szkołach oraz ośrodkach spotkań mieszkańców.
		Zadanie. Systematyczna likwidacja dzikich wysypisk śmieci.
	Cel operacyjny Edukacja społeczności lokalnej w zakresie ekologii	Zadanie. Edukacja ekologiczna w placówkach oświatowych, we współpracy z nauczycielami oraz organizacjami pozarządowymi.
		Organizacja wydarzeń/spotkań rodzinnych promujących zachowania ekologiczne.
		Zadanie. Promocja informacji na temat dobrych praktyk związanych z dbaniem o środowisko na stronie internetowej Gminy oraz w mediach społecznościowych.
		Zadanie. Wdrażanie technologii OZE na terenie Gminy.

	Cel operacyjny Wdrażanie systemów zapewniających dostęp do odnawialnych źródeł energii (OZE)	Zadanie. Edukację oraz informowanie społeczności lokalnej o korzyściach wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
	Cel operacyjny Kontrola oraz dbałość o istniejące walory przyrodnicze	Zadanie. Dbałość o ochronę różnorodności gatunkowej.
		Zadanie. Monitoring czystości rzek oraz lasów.
		Zadanie. Dbałość o czystość na terenach objętych szczególną ochroną przyrodniczą.

7.1. OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ

Strategia rozwoju gminy określa również oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia. Wskaźniki określono w trzech kategoriach jako:

- **wskaźniki bazowe** – określające dane zastane, dla roku poprzedzającego rozpoczęcie wdrażania,
- **wskaźniki średniookresowe** – określające pożądane wartości zjawisk po określonym etapie realizacji strategii,
- **wskaźniki docelowe** – określające pożądane wartości zjawisk, osiągnięte po realizacji strategii.

Określone wskaźniki odnoszą się do realizowanych celów operacyjnych, w tym poszczególnych zadań. Ich złożoność wynika z dostępu danych zastanych.

Cel	Miernik	Wskaźnik bazowy	Wskaźnik śródkresowy	Wskaźnik docelowy
Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej	Saldo migracji na 1000 ludności	-0,8	0,9	1
Efektywne zarządzanie kapitałem ludzkim	Poziom zdawalności egzaminów ósmoklasisty z części humanistycznej/matematicznej	56%/45%	58%/48%	61%/52%
Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej	Liczba rodzin korzystająca z pomocy społecznej z powodu ubóstwa	177	105	94
Efektywne zarządzanie kapitałem ludzkim	Liczba osób prowadzących działalność gospodarczą	994	1093	1202
Efektywne zarządzanie kapitałem ludzkim	Odsetek osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności	10%	9%	8,1%
Efektywne zarządzanie kapitałem ludzkim	Dochody na 1 mieszkańca	4 576,93 zł	5034.6 zł	5034.6 zł

Wzmacnianie dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój usług turystycznych	Procent pokrycia gminy Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego	2,07%	5%	15%
Wzmacnianie dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój usług turystycznych	Liczba środków transportu posiadających udogodnienia dla osób niepełnosprawnych	0	5	10
Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej	Liczba skanalizowanych sołectw w gminie	10	12	14
Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej	Liczba budynków mieszkalnych	2 208	2318	2433

Źródło danych: Diagnoza strategiczna na potrzeby opracowania Strategii Miasta i Gminy Lesko na lata 2021-2030.

MODEL STRUKTURY PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

1

8. MODEL STRUKTURY PRZESTRZENNO- FUNKCJONALNEJ

Model struktury przestrzenno-funkcjonalnej służy zobrazowaniu przestrzennej struktury gminy, włączając w to poszczególne zadania inwestycyjne Miasta i Gminy.

Przedstawione inwestycje posiadają charakter przestrzenny, jednak stworzone zostały na podstawie szacowanych zadań inwestycyjnych planowanych na najbliższe lata.

W zakresie rozwoju infrastruktury komunikacyjnej zaplanowano:

- budowę miejsc parkingowych wraz z reorganizacją ruchu (poszerzenie ulicy Kaczkowskiego w celu wprowadzenia ruchu dwustronnego),
- budowę oświetlenia drogowego w technologii LED w wybranych obszarach gminy,
- budowę nowych oraz modernizację istniejących ścieżek rowerowych wraz z budową wiat rowerowych oraz infrastrukturą rowerową,
- budowę zielonych przystanków autobusowych na obszarze gminy,
- modernizację peronów dworca autobusowego w Lesku oraz budowę parkingów dla autokarów oraz samochodów osobowych w okolicach leskiego ronda i ścisłego centrum miasta.

W zakresie rozwoju infrastruktury rekreacyjnej oraz turystycznej zaplanowano:

- opracowanie projektu oraz budowa placu wielopokoleniowego na osiedlu Smolki przy Żłobku Samorządowym,
- Modernizacja zieleni miejskiej, w szczególności założenie zielonych ścian wokół zmodernizowanej fontanny miejskiej, a także parków kieszonkowych.

- modernizację infrastruktury sportowej, w szczególności przy Szkole Podstawowej w Lesku,
- adaptacja małej infrastruktury w centrum miasta, w szczególności w obszarze Rynku,
- rewitalizacja amfiteatru w Lesku, obejmująca w pierwszej kolejności wymianę nawierzchni oraz siedzisk na widowni,
- odrestaurowanie miejsc dziedzictwa kulturowego na terenie gminy, w szczególności odrestaurowanie leskiej synagogi,
- odrestaurowanie źródełek mineralnych,
- oznakowanie atrakcji turystycznych oraz wytyczenie nowych ścieżek turystycznych,
- przebudowę świetlicy wiejskiej w miejscowości Janowce oraz modernizację świetlic w Manastercu oraz Bezmiechowej Dolnej jak i Górnej.

W zakresie rozwoju infrastruktury technicznej zaplanowano:

- budowę sieci wodociągowej w miejscowości Łukawica,
- budowę kanalizacji sanitarnej wraz z oczyszczalnią ścieków w miejscowości Średnia Wieś oraz budowę sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowości Hoczew.

W zakresie rozwoju potencjału infrastruktury komunikacyjnej

- Budowa miejsc parkingowych wraz z reorganizacją ruchu
- Budowa oświetlenia drogowego w technologii LED
- Budowa nowych oraz modernizacja istniejących ścieżek rowerowych
- Budowa zielonych przystanków autobusowych
- Modernizacja peronów dworca autobusowego w Lesku

W zakresie rozwoju potencjału infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej

- Budowa placu wielopokoleniowego
- Założenie ogrodu deszczowego
- Modernizacja zieleni miejskiej
- Modernizacja infrastruktury sportowej
- Adaptacja małej infrastruktury w centrum miasta
- Rewitalizacja amfiteatru w Lesku
- Odrestaurowanie miejsc dziedzictwa kulturowego
- Odrestaurowanie źródełek mineralnych
- Oznakowanie atrakcji turystycznych
- Budowa świetlicy wiejskiej

W zakresie rozwoju potencjału środowiska przyrodniczego

- Budowa sieci wodociągowej
- Budowa oczyszczalni ścieków
- Budowa sieci kanalizacyjnej

W zakresie rozwoju potencjału środowiska przyrodniczego

- Rewitalizacja linii brzegowej rzeki San
- Zwiększenie retencji wód opadowych

- obszar całej gminy
- planowane inwestycje (planowane inwestycje podane zostały orientacyjnie)
- powiązania zewnętrzne

obszar miejski

8.1. REKOMENDACJE W ZAKRESIE KSZTAŁTOWANIA I PROWADZENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ W GMINIE

Rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej określono na podstawie stworzonego modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej wraz z przeprowadzoną analizą uwarunkowań przestrzennych w gminie.

1. Tereny zachowania staromiejskiej struktury historycznej Miasta i Gminy Lesko.

- **Charakterystyka:**

Obszar położony w centralnej części jednostki administracyjnej, kluczowy dla tożsamości miasta i gminy, mający pełnić funkcję reprezentatywną dla całej gminy. Wyróżnia go historyczny układ urbanistyczny, którego elementem są miejsca dziedzictwa kulturowego oraz elementy pełniące funkcję turystyczno-usługowe.

- **Najważniejsze założenia:**

- zachowanie historycznej tkanki i struktury przestrzennej,
- kultywowanie tradycji handlowych rynku,

- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznych,
- zachowanie ładu przestrzennego oraz estetyki miasta.

- **Ustalenia i rekomendacje:**

- podporządkowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji miejskiej,
- przekształcanie istniejących placów i skwerów na przestrzenie przyjazne mieszkańcom oraz turystom,
- regulacja ruchu drogowego, poprzez polepszanie przepustowości dróg oraz rozładowaniu ruchu w sezonie letnim i zimowym,
- dostosowanie części przestrzeni pod wydarzenia o charakterze kulturalnym, rozrywkowym oraz integracyjnym.

2. Tereny o funkcjach zabudowy jednorodzinnej.

- **Charakterystyka:**

Zabudowa jednorodzinna oraz zagrodowa, zlokalizowana w poszczególnych sołectwach, przede wszystkim wzdłuż głównych układów komunikacyjnych.

- **Najważniejsze założenia:**
 - podnoszenia jakości życia oraz zamieszkania,
 - zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej gminy dla budownictwa jednorodzinnego.
- **Ustalenia i rekomendacje:**
 - utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej oraz formy zabudowy, wraz z możliwością jej uzupełniania.

3. Tereny o funkcjach mieszkaniowych - zabudowa wielorodzinna.

- **Charakterystyka:**
Obszary zabudowy mieszkaniowej z przewagą zabudowy wielorodzinnej, głównie niskiej, wpisującej się w kontekst osiedli, oraz jednorodzinnej o dużym zagęszczeniu w mieście, z częściowo obecną funkcją usługową.
 - **Najważniejsze założenia:**
 - podnoszenie jakości życia i zamieszkania.
 - zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej miasta dla budownictwa wielorodzinnego o niskiej intensywności oraz jednorodzinnego o wysokiej intensywności,

-kształtowanie, porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej.

- **Ustalenia i rekomendacje:**
 - kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
 - kreowanie połączeń z układem zewnętrznym: komunikacyjnych i kompozycyjnych, w tym z terenami aktywnymi przyrodniczo,
 - zapewnienie dla terenów zabudowy mieszkaniowej dostępności terenów zieleni oraz estetycznych i funkcjonalnych przestrzeni publicznych (integrujących mieszkańców),
 - zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura rowerowa i piesza),
 - dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (przedszkola, szkoły, place zabaw, skwery) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej (mediów miejskich).

3. Tereny zieleni – zieleń urządzona, obszary rekreacyjno-wypoczynkowe.

- **Charakterystyka:**

Obszary dopełniające system przyrodniczy, pełniące rolę przestrzeni publicznych.

- **Najważniejsze założenia:**

- zwiększenie powierzchni terenów zielonych, w tym zieleni urządzonej,
- wykorzystywanie potencjału przyrodniczego do tworzenia przestrzeni publicznych, w tym stref rekreacyjno-wypoczynkowych,
- zachowanie ochrony krajobrazu oraz systemu przyrodniczego,
- poprawa warunków klimatycznych.

- **Ustalenia i rekomendacje:**

- tworzenie terenów zieleni urządzonej oraz stref wypoczynkowo-rekreacyjnych, z udziałem terenów aktywnych przyrodniczo,
- porządkowanie istniejących oraz tworzenie nowych zespołów zieleni,
- rozwój sieci komunikacyjnej, w tym pieszej oraz rowerowej, z wykorzystaniem zieleni urządzonej.

4. Tereny o funkcjach usługowych.

- **Charakterystyka:**

Obszary administracyjno-usługowe, istotne ze względu na obsługę mieszkańców Miasta i Gminy oraz sąsiednich miejscowości, a także skupiające miejsca pracy.

W obszarach tych zlokalizowane są m. in. instytucje i obiekty użyteczności publicznej, punkty handlowo-usługowe, w tym wielkopowierzchniowe, tereny obsługi komunikacji o znaczeniu ponadlokalnym.

- **Najważniejsze założenia**

- budowanie roli Miasta i Gminy jako lokalnego lidera usług i handlu,
- porządkowanie i uzupełnianie struktury przestrzennej,
- zwiększanie potencjału gospodarczego,
- podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez zapewnienie dostępu do usług.

- **Ustalenia i rekomendacje:**

- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklającej i wzmacniające znaczenie istniejących

obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,

- mieszanie i dodawanie funkcji,
- zwiększenie udziału zieleni,
- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej (układ drogowy, komunikacja zbiorowa, infrastruktura piesza i rowerowa),
- dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach.

5. Wody

- **Charakterystyka:**

Rzeki, ciek wodne oraz zbiorniki w przestrzeni gminy

- **Najważniejsze założenia:**

- zachowanie istniejącego systemu zbiorników wodnych i cieków wodnych,
- dążenie do poprawy jakości wody pitnej oraz użytkowej,
- wykorzystanie zbiorników wodnych do rozwoju infrastruktury technicznej,
- prowadzenie działań mających na celu zwiększenie retencji rzek.

- **Ustalenia i rekomendacje:**

- ochrona cieków wodnych, w związku z zabudową kubaturową, za wyjątkiem funkcji związanych ze sportem, rekreacją oraz turystyką,

- ustalenia zasad w związku z podejmowaniem przedsięwzięć znacząco wpływających na środowisko.

6. Tereny zieleni – lasy:

- **Charakterystyka:**

Obszary lasów kluczowe dla systemu przyrodniczego, pełniące głównie role: klimatyczno-biologiczną, krajobrazową oraz rekreacyjnospołeczną, częściowo produkcyjną.

- **Najważniejsze założenia**

- zachowanie, ochrona i zrównoważone wykorzystanie systemu przyrodniczego,
- zwiększenie ilości i dostępności terenów zieleni,
- przeciwdziałanie degradacji środowiska leśnego dla zapewnienia harmonijnego rozwoju życia mieszkańców gminy,
- wykorzystanie obszarów leśnych oraz ich najbliższego sąsiedztwa dla realizacji programów z zakresu rekreacji i wypoczynku (także sportu czy turystyki) oraz ochrony zdrowia i edukacji (ścieżki edukacyjne, szlaki turystyczne).

• **Ustalenia i rekomendacje**

- zachowanie i tworzenie kompleksów leśnych i towarzyszących im łąk w dotychczasowym użytkowaniu, uzupełnianie i poszerzanie kompleksów leśnych,
- wyznaczanie ścieżek edukacyjnych i stref wejścia do lasu wyposażonych w miejsca parkingowe, infrastrukturę rowerową, tablice informacyjne

i małą architekturę, umożliwiającą edukację, rekreację i wypoczynek, w szczególności w sąsiedztwie terenów zabudowy mieszkaniowej,
- wprowadzenie zakazu sytuowania nowej zabudowy niezwiązanej z gospodarką leśną (możliwa realizacja małej architektury na cele rekreacji i wypoczynku, edukacji ekologicznej itp.).

SYSTEM WDRAŻANIA I MONITORINGU

9. SYSTEM WDRAŻANIA I FINANSOWANIA

9.1. SYSTEM WDRAŻANIA

Prawidłowy proces wdrażania Strategii Rozwoju Miasta i Gminy opiera się na wielu czynnikach. Jednym z kluczowych zadań gminy jest współpraca władz lokalnych z mieszkańcami gminy. Strategia Rozwoju nie stanowi aktu prawa miejscowego, jednakże powinna być elementem przewodnim przy dalszych planach rozwojowych gminy. Jako, że Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko jest dokumentem wieloletnim i obejmuje okres 10 lat, wdrażanie strategii powinno odbywać się etapowo.

W procesie wdrażania strategii należy przede wszystkim wyróżnić oraz nadać odpowiednie zadania osobom bądź jednostkom. Wśród nich powinni znaleźć się:

- podmiot odpowiedzialny za organizację i koordynowanie procesu wdrażania strategii,
- zadania danego podmiotu,
- podmioty odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań zawartych w strategii.

Zaleca się wykonywanie takich funkcji w ramach pracy zespołu jak:

1. Funkcje planistyczne	Opracowywanie dokumentów planistycznych niższego szczebla niż Strategia Rozwoju Miasta i Gminy.	5. Funkcje Kooperacyjne	Współpraca z jednostkami pomocniczymi Strategii, powierzanie im zadań do wykonania, monitoring ich działań oraz ścisła i stała współpraca.
2. Funkcje Monitoringowe	Monitorowanie procesu wdrażania strategii, obserwacja zmieniających się wskaźników, cech granicznych samorządów terytorialnych, uwarunkowań zewnętrznych oraz wewnętrznych.	6. Funkcje Prewencyjne	Zapobieganie zatrzymaniu wdrażania strategii, rozwiązywanie pojawiających się problemów w trakcie wdrażania, informowanie o problemach w procesie wdrażania władz gminnych.
3. Funkcje Informacyjno-wnioskodawcze	Wnioskowanie przez organ wykonawczy do organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego o aktualizację strategii.	7. Funkcje Doradcze	Wspieranie władz we wdrażaniu strategii, pomoc przy podejmowaniu kluczowych decyzji.
4. Funkcje Promocyjne	Promowanie działań na rzecz wdrażania strategii rozwoju.	8. Funkcje Koordynacyjne	Koordynacja decyzji oraz aktów prawa jak i zmieniających się przepisów ustaw, które znacząco wpływają na procesy wdrażania strategii.

W Mieście i Gminie Lesko powołano zespół ds. wdrażania Strategii Rozwoju Gminy w składzie:

- Burmistrz Miasta i Gminy Lesko (koordynator procesu wdrażania strategii – organ wykonawczy),
- Zastępca Burmistrza (organ doradczy),
- Radni Rady Miejskiej (organ uchwałodawczy),
- Kierownik Biura Promocji, Kultury i Turystyki,
- Kierownik Wydziału Planowania Przestrzennego, Gospodarki Nieruchomościami, Ochrony Środowiska i Leśnictwa (OGŚ),
- Kierownik Wydziału Pozyskiwania Funduszy, Inwestycji i Gospodarki Komunalnej.
- Sekretarz Gminy,
- Skarbnik Gminy.

Należy jednak zaznaczyć, że dane zadania i funkcje może sprawować cały zespół lub mogą być one podzielone na poszczególne, najbardziej kompetentne w danym zakresie osoby. Podmiotami pomocniczymi we wdrażaniu strategii powinny być:

- Szkoły Podstawowe na terenie Miasta i Gminy Lesko
- Przedszkola oraz Żłobek,
- Leskie Centrum Edukacji i Sportu,
- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
- Bieszczadzki Dom Kultury,
- Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna.

9.2. RAMY FINANSOWE ORAZ ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

W procesie tworzenia ram finansowanych poddano analizie dochody oraz wydatki gminy w ostatnich latach, skuteczność gminy w pozyskiwaniu pozabudżetowych źródeł finansowania, bazę wiedzy i doświadczeń oraz informacje zapisane w opracowanych już projektach. Pod uwagę wzięto również wieloletnią prognozę finansową oraz budżety gminne. Należy jednak zwrócić uwagę, iż ramy finansowe posiadają jedynie charakter prognostyczny oraz zależą od szeregu zmiennych, które w praktyce mogą zupełnie zmienić dane kwoty. Po analizie zebranych danych, szacunkowo określono ramy finansowe w poszczególnych celach strategicznych, w tym:

Cel. 1.
Podnoszenie jakości życia mieszkańców poprzez wzmacnianie solidarności społecznej
21 000 000zł

Cel.2.
Wzmacnianie dziedzictwa kulturowego poprzez rozwój usług turystycznych
5 600 000 zł

Cel.3.
Efektywne zarządzanie kapitałem ludzkim
22 000 000 zł

Cel.4.
Adaptacja do zmian klimatycznych
6 300 000zł

Wśród najważniejszych środków finansowania gminy, powinny znaleźć się przede wszystkim:

- środki z budżetu gminnego,
- środki pochodzące z budżetu państwa,
- środki funduszy celowych,
- fundusze europejskie dostępne w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Społecznego, Inicjatyw Wspólnotowych oraz Wspólnej Polityki Rolnej.
- inne fundusze ze źródeł europejskich np. fundusze norweskie oraz fundusze Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
- środki sektora prywatnego, w tym formuła partnerstwa publiczno-prywatnego,
- kredyty bankowe, pożyczki oraz fundusze sektora pozarządowego,
- dodatkowe formy wsparcia dostępne w ramach linii budżetowych, np. tarcz antykryzysowych.

MONITORING I EWALUACJA

10. MONITORING I EWALUACJA

10.1.MONITORING

Monitoring Strategii Rozwoju obejmuje sprawdzanie wyników w odniesieniu do określonych oczekiwań. Polega na systematycznym zbieraniu informacji, które dotyczą uzyskanych efektów w ramach wdrażanej strategii.

Monitoring w późniejszym czasie pozwala określić, czy zakładane pierwotnie rezultaty realizowane są w sposób sprawny i kompleksowy a w odpowiednim momencie wprowadzić w razie potrzeby – korekty⁵. Wykonawcą i podmiotem, który ma za zadanie odpowiadać za monitoring Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lesko jest instytucja zarządzająca daną strategią, w tym przypadku Urząd Miasta i Gminy Lesko. Monitoring strategii powinien prowadzony być na każdym poziomie danej interwencji, dla jednego projektu (tutaj inwestycji), realizacji konkretnych celów jak i całego programu strategii. Monitoring powinien zostać wprowadzony w momencie realizacji konkretnej inwestycji (w tym realizacji celów operacyjnych oraz zadań). Raporty monitoringowe, w zależności od realizowanych zadań, przeprowadzane powinny być w rytmie rocznym, półrocznym bądź kwartalnym.

Aby monitorować strategię w sposób kompleksowy, ważny jest dobór odpowiednich wskaźników, pozwalających na ich późniejszą analizę. Jako, że rekomenduje się przeprowadzanie corocznych sprawozdań z wdrażania strategii rozwoju, proces monitoringu, niezależnie od wykonywanych inwestycji, powinien zostać przeprowadzony i wyodrębniony w Raporcie o Stanie Miasta i Gminy za rok bazowy. W raporcie powinny znaleźć się informacje na temat wdrażania strategii (na jakim etapie aktualnie gmina się

⁵ Podręcznik monitoringu i ewaluacji lokalnych Strategii Rozwoju. Lider Ewaluacji 2014. Warszawa 2017.

znajduje, w tym które cele udało się zrealizować i w jakim stopniu - raport z wdrażania, stopień osiągnięcia danych wskaźników, wydatków powierzonych na poszczególne zadania zawarte w strategii).

10.2. EWALUACJA

Ewaluacja stanowi systematyczne badanie Strategii Rozwoju poprzez oszacowanie jakości oraz wartości procesu i efektów wdrażania inwestycji i zadań publicznych zawartych w strategii (cele strategiczne).

Zaleca się działanie na rzecz ewaluacji wg schematu:

Zlecenie ewaluacji

(zlecenie firmie zewnętrznej bądź przeprowadzenie procesu ewaluacji przez powołany do niej zespół we współpracy z jednostkami pomocniczymi)

Prowadzenie badań

(stworzenie raportu na podstawie zebranych wcześniej danych (monitoring strategii), który przedstawiać będzie analizę i ocenę oraz wnioski i rekomendację z wykonanych zadań zawartych w strategii)

Użycie badań

(wdrożenie rekomendowanych poprawek oraz zaleceń na podstawie wcześniej wysnutych wniosków oraz analiz)

Zakres ewaluacji danego dokumentu stanowi materiał empiryczny stanowiący podstawę do analiz i oceny oraz trafność, skuteczność, efektywność, użyteczność, trwałość jak i spójność strategii rozwoju.

Zaleca się zlecenie ewaluacji zewnętrznym wykonawcom w celu obiektywnej oraz niezależnej oceny jej wykonania. Nie jest to jednak zabieg konieczny, a zakres i ocenę realizacji strategii może przeprowadzić powołany do tego zespół ekspertów w gminie. Jednakże, rekomenduje się w tym względzie pomoc ze strony zewnętrznych jednostek takich jak: mieszkańcy, podmioty gospodarcze, rolnicy, inwestorzy, jednostki pomocnicze (pracownicy biblioteki, M-GOPS-u, szkół, Sołtysi), którzy powinni brać udział w ocenie przeprowadzonych działań w ujęciu całościowym.

Dane monitoringowe powinny stanowić wstęp do realizacji ewaluacji strategii. Ewaluacja powinna służyć wskazaniu, dlaczego dane wskaźniki nie zostały zrealizowane, analizie wykonanych działań pod względem ich trafności i konieczności, ocenie pozytywnych i negatywnych skutków, które poprzedzały wykonane cele strategiczne (w tym operacyjne), w danym roku bazowym.

Zaleca się wykorzystanie metody ewaluacji *on-going*, która mówi o realizacji ewaluacji w trakcie wdrażania inwestycji (gdy jej użycie będzie zasadne i znajdzie taka potrzeba) lub gdy wystąpią problemy we wdrażaniu strategii, które należy poddać analizie. W danej sytuacji należy stworzyć raport zawierający kluczowe problemy, ukazanie wskaźników dostępnych w corocznych raportach o stanie gminy oraz sposoby ich rozwiązywania. Co więcej, zaleca się również wykorzystanie metody *ex-post*, która określa realizację ewaluacji w momencie zakończenia planowanych działań lub na samym końcu ich realizacji. W danym przypadku, jako rok stworzenia podsumowującego raportu z przebiegu wdrażania i realizacji Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lesko podaje się rok 2030. W danym przypadku należy stworzyć stosowne badanie (rekomenduje się badanie ankietowe), skierowanie do odbiorców strategii – mieszkańców, władz gminy, rolników, inwestorów, przedsiębiorców itp., które ma na celu podsumowanie istniejącego dokumentu, stworzeniu wniosków, podsumowaniu działań oraz dobrych praktykach na kolejne lata.

11. OCENA RYZYKA

Ocena ryzyka realizacji Strategii Rozwoju stanowi element, który ciężko określić w jednoznaczny sposób. Możliwe jest jednak oszacowanie poszczególnych czynników mających większy bądź mniejszy wpływ na wdrażanie kierunków działań i celów strategicznych. Dlatego niezwykle istotnym aspektem przy implementacji strategii rozwoju jest obserwacja wyszczególnionych sfer ryzyka, na podstawie przedstawionych wskaźników wynikających z monitoringu i wniosków płynących z ewaluacji.

W poniższej tabeli określono wewnętrzne oraz zewnętrzne ryzyka, które w sposób negatywny mogą wpłynąć na wdrażanie Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Lesko. Ich wielkość określono według stworzonej do potrzeb oceny ryzyka cztero-stopniowej skali.

Bardzo wysokie	Wysokie	Średnie	Niskie
-------------------	---------	---------	--------

W danej tabeli uwzględniono ryzyka wynikające bezpośrednio z analizy SWOT, która określa zewnętrzne uwarunkowania, wpływające również na wewnętrzne aspekty funkcjonowania gminy, które natomiast określono w dalszej części tabeli. Ocenę ryzyka przeprowadzono następująco:

Ryzyko zewnętrzne

Większe zainteresowanie turystów obszarem Soliny na rzecz zmniejszenia zainteresowania gminą Lesko.		Zmieniająca się sytuacja demograficzna na terenie całej Polski w tym zagrożenie pogłębianie się występowania niekorzystnych wskaźników demograficznych poprzez starzejące się społeczeństwo.	
Zwiększający się problem pogarszającego dostępu do opieki zdrowotnej wynikający z niewydolności służby zdrowia oraz odpływu lekarzy specjalistów do większych ośrodków miejskich		Pogłębianie się zaburzeń psychicznych w postaci zespołów depresyjno-lękowych w związku z pandemią COVID-19.	
Zwiększające się bariery architektoniczne i komunikacyjne dla seniorów, generujące np. problemy z dojazdem do miejsc użyteczności publicznej.		Obligacja dostosowania dokumentów planistycznych do zmieniających się przepisów prawnych.	
Zwiększający się problem uzależnień behawioralnych związany przede wszystkim z uzależnieniem od Internetu, w tym głównie śledzenia portali społecznościowych.		Ograniczanie puli środków zewnętrznych na rozwój przestrzeni w tym komunikacji oraz infrastruktury technicznej.	
Pogłębiający się problem braku przynależności do gminy i utożsamiania się głównie przez młodzież oraz społeczność napływową.		Zwiększające się koszty modernizacji budynków, w tym wzrost kosztów materiałów. Zwiększające się dysproporcje pomiędzy gminami powodujące stagnację rozwoju gminy	

Wzrost opłat za odbiór odpadów komunalnych w związku ze wzrostem kosztów systemu gospodarowania odpadami.	
Pogłębiający się problem degradacji środowiska w regionie w tym zanieczyszczenie powietrza oraz wód	
Duży popyt na wykwalifikowanych pracowników i atrakcyjne warunki pracy poza granicami kraju oraz w większych ośrodkach miejskich	
Wzrost bezrobocia w kraju związany z niepewną sytuacją ekonomiczną na rynku pracy.	
Pogłębiające się negatywne skutki spowodowane pandemią COVID-19 hamujące rozwój gospodarczo-ekonomiczny.	

Ryzyko wewnętrzne

Zmiana władzy co powodować może rozbieżność oraz dezorientację we wdrażaniu strategii.	
Trudność w pozyskiwaniu wykwalifikowanej kadry pracowniczej mogącej przyczynić się do realizacji strategii.	
Niezgodności organów wykonawczych z organem stanowiącym.	
Wystąpienie nagłych zjawisk mogących zagrozić bezpieczeństwu mieszkańców (klęski żywiołowe).	
Nierzetelnie wykonywane zadania przez wykonawców zamówień publicznych.	
Niewystarczająca ilość środków finansowych na realizację poszczególnych zadań.	

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy jest jednym z najważniejszych dokumentów strategicznych w gminie, który warunkuje jej rozwój oraz funkcjonowanie. Ma za zadanie niwelować istniejące bariery na rzecz wykorzystywania lokalnych atutów.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Lesko na lata 2021-2030 powstała w ścisłej współpracy z Urzędem Miasta i Gminy, w tym Burmistrzem, Radą Miejską, pracownikami Urzędu, jednostkami pomocniczymi oraz Sołtysami. W proces tworzenia zaangażowano społeczność lokalną, wraz z lokalnymi liderami, przedsiębiorcami oraz organizacjami pozarządowymi.

Wszystkim zaangażowanym uczestnikom dziękujemy za aktywny udział w procesie tworzenia Strategii Rozwoju.

12. SPIS RYCIN/WYKRESÓW

Rysunek 1. Gmina Lesko z podziałem na sołectwa.....	9
Rysunek 2. OSI wyodrębnione w województwie podkarpackim.....	39
Rysunek 3. OSI wyodrębnione w Mieście i Gminie Lesko.....	40
Wykres 1. Urodzenia żywe, zgony i przyrost naturalny na 1 tys. ludności w gminie Lesko.	11
Wykres 2. Ocena poszczególnych uwarunkowań w Mieście i Gminie Lesko.....	17

We współpracy z Urzędem Miasta i Gminy Lesko

